ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน ในกรุงเทพมหานครในช่วงโควิด 19

โดย

ชนินทร์ โตโพธิ์ไทย

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Ref. code: 25646304010041SEZ

FACTORS AFFECTING SAVINGS BEHAVIOR OF PEOPLE OF WORKING AGE IN BANGKOK DURING COVID-19

BY

CHANIN TOPOTHAI

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
BUSINESS ECONOMICS
FACULTY OF ECONOMICS
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2021

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

Ref. code: 25646304010041SEZ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

ชนินทร์ โตโพธิ์ไทย

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน
ในกรุงเทพมหานครในช่วงโควิด 19

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

เมื่อ วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2565

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ษิณา ทับทิมพรรณ์)

กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ เจริญพร)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภชัย ศรีสุชาติ)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครในช่วงโควิด 19
ชื่อผู้เขียน	ชนินทร์ โตโพธิ์ไทย
ชื่อปริญญา	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ษิณา ทับทิมพรรณ์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครช่วงสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด 19 โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 400 ชุด ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบความเป็นอิสระ (T - test for independence) และแบบจำลองออเดอร์โพรบิต (Order Probit Regression) ผลการศึกษา พบว่า จากเดิมที่ผู้คนออมไว้เพื่อใช้จ่ายยามเกษียณ เพื่อการลงทุน และเพื่อการศึกษาเป็นอันดับต้น ๆ หลังเกิดวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จุดประสงค์การออมเปลี่ยนไปเป็นเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เพราะเกิดความตระหนักถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี จบปริญญาตรี และประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ในแง่ของผลกระทบของมาตรล็อคดาวน์ พบว่า ช่วงที่มีมาตรการล็อคดาวน์ สัดส่วนของผู้มีรายได้ต่ำ (ไม่ถึง 10,000 บาท) เพิ่มขึ้น และถึงแม้จะคลายล็อคดาวน์แล้ว สัดส่วนผู้มีรายได้ต่ำก็ยังคงสูงกว่าช่วงก่อนล็อคดาวน์ ภาพรวมของการศึกษา พบว่า ทั้งในช่วงล็อคดาวน์และหลังคลายล็อค รายได้และรายจ่ายโดยรวมลดลง การลดลงในช่วงล็อคดาวน์จะมากกว่าช่วงหลังการคลายล็อคดาวน์ การลดลงของรายได้มีขนาดที่มากกว่าการลดลงของรายจ่าย การออมจึงลดลง และถึงแม้จะคลายล็อคดาวน์แล้ว การออมยังคงลดลงจนอยู่ในระดับต่ำกว่าก่อนหน้าที่จะมีมาตรการล็อคดาวน์ สอดคล้องกับผลการสำรวจที่พบว่าภาระหนี้สินสูงขึ้น เมื่อศึกษาแยก

Ref. code: 25646304010041SEZ

ย่อยเฉพาะกลุ่ม พบว่า กลุ่มคนที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างรายวันหรือรับจ้างรายวันในหน่วยงานภาครัฐ พนักงานเอกชน และข้าราชการที่มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาทต่อเดือน จะได้รับผลกระทบในด้านรายได้มากที่สุด การออมลดลงมากที่สุด อีกทั้งกลุ่มนี้ยังเป็นกลุ่มเปราะบางที่มีเงินออมในปัจจุบันค่อนข้างต่ำ (ไม่เกิน 100,000 บาท) ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 20,001 ขึ้นไป พบว่า ได้รับผลกระทบน้อย มีพฤติกรรมในการออมที่สูงขึ้นจากรายได้ที่คงที่และค่าใช้จ่ายที่ลดลงจากมาตรการ Work from Home ซึ่งคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) มีเงินออมในระดับสูงอยู่แล้ว (มากกว่า 300,001 บาท) และในแง่ของผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้ที่มีงานประจำ เลือกที่จะพยายามรักษาระดับรายได้ไว้ โดยการมองหารายได้เสริมอื่น การออมของกลุ่มนี้จึงไม่ได้รับผลกระทบมากนัก

ดังนั้นจากผลการศึกษาภาครัฐจึงควรดำเนินมาตรการช่วยเหลือเยียวยาให้แก่เฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย (ไม่เกิน 20,000 บาท) เพราะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการล็อคดาวน์ของรัฐทำให้ขาดรายได้ การออมลดลงและภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น ซึ่งถึงแม้ว่าภาครัฐจะคลายล็อคดาวน์แล้ว คนกลุ่มนี้ก็ยังคงต้องแบกภาระรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นจากหนี้สินที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของมาตรการของรัฐต่อไป

คำสำคัญ: การออม, พฤติกรรมการออม, สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

Ref. code: 25646304010041SEZ

Independent Study Title	FACTORS AFFECTING SAVINGS BEHAVIOR OF PEOPLE OF WORKING AGE IN BANGKOK DURING COVID-19
Author	Chanin Topothai
Degree	Master of Arts
Major Field/Faculty/University	Business Economics Economics Thammasat University
Independent Study Advisor	Assistant Professor Sicha Thubdimphun, Ph.D.
Academic Year	2021

ABSTRACT

This individual study aims to analyze the saving behavior of working-age people in Bangkok during the COVID-19 pandemic. The data is collected by using 400 sets of online questionnaires survey and by conducting some in-depth interviews. The basic statistics, T-test for independence, and Order Probit Regressions are used to analyze the surveyed data. The study found that after the COVID-19 pandemic, the saving motives shifted from retirement and education motives to emergency motives. This is because people become more aware of unexpected situations. The results of the study found that most of the respondents were between the ages of 26-30 years old, having a bachelor's degree and working as employees of private companies. In terms of the impact of the government's lockdown measures, this study found that during the lockdown, the proportion of low incomes earners (less than 10,000 baht) has become greater. Even after the lockdown restrictions were lifted, the proportion of low-income earners was still higher than it was before the implementation of the government's lockdown measures. The overall result finds that both income and spending of all the samples have declined both during the lockdown and after the lockdown. The decline during the lockdown is greater than it is after the lockdown.

Ref. code: 25646304010041SEZ

The decline in income is greater than the decline in spending. Saving is therefore decreased. Even after the lockdown, savings continued to decline. After the lockdown, saving is at a lower level than it was before the lockdown. This result is consistent with the survey's findings that the debt burden was increased. When examining the different categories, this paper discovers that people with low income (under 20,000 Baht a month) would be the group that is the most negatively affected by the lockdown measures. This is low-income group had very low current savings (less than 100,000 baht), making them vulnerable. Additionally, this paper finds that the higher income group (with a monthly income of 20,001 baht or more) is less affected by the lockdown measure than the low-income group. The majority (60%) of the high-income group has quite a high level of savings (more than 300,001 baht) and most of them have a stable income and lesser spending due to the working-from-home policy. Most of the sample, choose to try to keep their income from falling by looking for a second job. The saving of this higher income group is therefore not affected much by the government's lockdown measures and the COVID-19 pandemic. According to the findings, this study suggests the government implement some measures that could help only the low-income group. This is because the low-income group is the only group that is affected by the government's lockdown measures. Their income and saving have declined, and they also suffered from an increase in debt. Even after the government's lockdown measure was lifted, they yet still need to continue to bear the increasing expenditures from a debt arising from the impact of the government lockdown measures.

Keywords: Saving, Saving Behavior, Covid-19 Epidemic Situation

Ref. code: 25646304010041SEZ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สามารถดำเนินการได้อย่างลุล่วงและประสบผลสำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ษิฌา ทับทิมพรรณ์ ที่กรุณาสละเวลารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.พีระ เจริญพร กรรมการการสอบ อาจารย์ทั้งสองท่านได้ให้แนวคิดในการทำการวิจัย ข้อคิดเห็น รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งคณาจารย์ พี่โครงการ MBE เพื่อน ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน รวมถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจไม่มากก็น้อย หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัยมา ณ ที่นี้

ชนินทร์ โตโพธิ์ไทย

Ref. code: 25646304010041SEZ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 สมมติฐานการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์	8
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม	10
2.1 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม	11
2.2 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม	12
2.3 ทฤษฎีการออมกับระดับราคา	12
2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการออม	12

Ref. code: 25646304010041SEZ

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริโภคและรายได้ 14
3.1 ทฤษฎีรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Theory of Consumption) 14
3.2 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ 17
(Relative Income Theory of Consumption)
3.3 ทฤษฎีการบริโภคโนวงจรชีวิต (Life cycle theory of Consumption) 17
4. ความหมายและลักษณะการออม 19
4.1 ความหมายของการออม 19
4.2 ความสำคัญของการออม 21
4.3 รูปแบบการออม 22
4.3.1 การออมรูปแบบทรัพย์สินถาวร 22
4.3.2 การออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงิน 22
4.3.3 การออมในสถาบันการออม 23
4.4 หลักในการออม 23
4.5 วัตถุประสงค์ในการออม 24
4.6 การวางแผนการออมตามช่วงอายุ 25
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 27

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 32

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 32
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 33
3.3 การรวบรวมข้อมูล 34
3.4 วิธีการดำเนินการศึกษา 34
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล 35
3.6 สถิติที่จะใช้ในการวิเคราะห์ 35

บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล 39

4.1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ 39
4.2 ความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการออม 43

Ref. code: 25646304010041SEZ

4.3 ความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19 45
4.4 การทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรและพฤติกรรมการออม 50
4.5 การประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ของปัจจัยที่มีอิทธิพลผลต่อพฤติกรรมการออม 56

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา 68

5.1 สรุปผลการศึกษา 68
5.1.1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ 68
5.1.2 ข้อมูลพฤติกรรมการออม 68
5.1.3 ระดับความเห็นผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด 19 69
5.1.4 การทดสอบสมมติฐาน 69
5.2 อภิปรายผลการศึกษา 72
5.3 ข้อเสนอแนะ 73
5.3.1 ข้อเสนอแนะในเชิงพาณิชย์ 73
5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐ 73
5.4 ข้อจำกัดงานวิจัย 74
5.5 ข้อเสนอแนะและงานวิจัยต่อเนื่อง 74

รายการอ้างอิง 75

ภาคผนวก 77

Ref. code: 25646304010041SEZ

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	ตารางการณ์จรขนาด rxc (rxc contingency table)	36
4.1	จำนวนและร้อยละด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
4.2	จำนวนและร้อยละด้านพฤติกรรมการออม	43
4.3	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19	45
4.4	ตัวอย่างผลการสัมภาษณ์เชิงลึก	47
4.5	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรเพศ และจำนวนเงินออมต่อเดือน	50
4.6	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรอายุ และจำนวนเงินออมต่อเดือน	51
4.7	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรการมีโรคประจำตัวและจำนวนเงินออมต่อเดือน	51
4.8	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรระดับการศึกษาและจำนวนเงินออมต่อเดือน	52
4.9	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรสถานภาพสมรสและจำนวนเงินออมต่อเดือน	52
4.10	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรการมีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพและจำนวนเงินออมต่อเดือน	53
4.11	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างการเจ้าของที่อยู่อาศัยและจำนวนเงินออมต่อเดือน	53
4.12	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างอาชีพและจำนวนเงินออมต่อเดือน	53
4.13	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างรายได้ต่อเดือนช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด 19 และจำนวนเงินออมต่อเดือน	54
4.14	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างรายได้ต่อเดือนช่วงที่ต้องล็อคดาวน์และจำนวนเงินออมต่อเดือน	54
4.15	ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างรายได้ต่อเดือนช่วงภายหลังคลายล็อคดาวน์ในปัจจุบันและจำนวนเงินออมต่อเดือน	55
4.16	ผลการประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ของพฤติกรรมการออม 4 ลักษณะ	57
4.17	สมมติฐานในการวิจัย	66

Ref. code: 25646304010041SEZ

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กราฟเงินฝากประเภทออมทรัพย์ ประจำ และอื่น ๆ ที่ฝากในสถาบันการเงิน	3
1.2	กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ (conceptual framework)	7
3.1	เส้นการบริโภคระยะยาวและระยะสั้น	14
3.2	เส้นการบริโภคระยะยาวและระยะสั้น	16
3.3	สมมติฐานวงจรชีวิต	18

Ref. code: 25646304010041SEZ

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยที่เป็นศูนย์รวมของความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน เนื่องจากแนวทางนโยบายการพัฒนาระดับประเทศของภาครัฐ จะมุ่งเน้นขยายการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในพื้นที่เขตใกล้เคียงกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลใกล้เคียง 5 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม เนื่องจากพื้นที่ของความเป็นเมืองหลวงและกิจกรรมต่าง ๆ มีความต่อเนื่องกันจนเรียกได้ว่าเป็นเมืองเดียวกันในทุกด้าน โดยกรุงเทพมหานครนั้นเป็นศูนย์บริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดทั้งการติดต่อกับนานาชาติ ส่งผลให้กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลมีบทบาทหรือสัดส่วนในการผลิตถึงร้อยละ 51 ของผลผลิตรวมของประเทศ และในอนาคตจะเป็นศูนย์กลาง การส่งเสริมเศรษฐกิจการค้าของประเทศให้สามารถเปิดเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของด้านต่าง ๆ ส่งผลให้สภาพสังคมของกรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับระบบเศรษฐกิจ สิ่งอำนวยความสะดวกทางสังคม มีสาธารณูปโภคต่าง ๆ อย่างครบสมบูรณ์ การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและการค้า ส่งผลให้แรงงานทั่วประเทศต่างมุ่งหน้าเข้าสู่ความเจริญและการพัฒนาในเมืองหลวง (ศูนย์สารสนเทศกรุงเทพมหานคร, 2556) จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานจำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศ ปี 2563 ของกรุงเทพมหานคร พบว่า กำลังแรงงานในกรุงเทพมหานคร ในปี 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,381,660 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 2,769,002 คน และเพศหญิง จำนวน 2,517,568 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา กรุงเทพมหานครมีจำนวนผู้มีงานทำในสาขาที่สำคัญ 3 สาขา คือ พาณิชยกรรม บริการ และอุตสาหกรรม รวมกันถึงกว่าร้อยละ 80 และเมื่อดูสัดส่วนของผู้มีงานทำของกรุงเทพมหานคร เทียบกับสัดส่วนผู้มีงานทำในภาคมหานคร พบว่ากรุงเทพมหานครยังคงเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญของภาคมหานคร (ศูนย์สารสนเทศกรุงเทพมหานคร, 2556)

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอรายงานประมาณการณ์ประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 ต่อคณะรัฐมนตรี (ครม.) โดยคาดการณ์ว่าประชากรของไทยจะเพิ่มขึ้นจาก 66.5 ล้านคน ในปี 2563 เป็น 67.2 ล้านคน ในปี 2571 หลังจากนั้นจำนวนประชากรจะเริ่มลดลงในอัตรา -0.2% ต่อปี ทำให้ในปี 2583 คาดการณ์โดยประมาณว่าประเทศไทยจะมีประชากรทั้งหมดประมาณ 65.4 ล้านคน โดยในจำนวนนี้ได้แบ่งเป็นประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) มีแนวโน้ม

Ref. code: 25646304010041SEZ

ลดลงจาก 43.26 ล้านคนหรือ 65% ในปี 2563 เป็น 36.5 ล้านคนหรือ 56% ในปี 2583 ลดลงประมาณ 6.7 ล้านคน ขณะที่อัตราส่วนของวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุก็ลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ในปี 2563 มีวัยแรงงาน 3.6 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ลดลงเหลือวัยแรงงาน 1.8 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ในปี 2583 ซึ่งส่งผลให้อัตราส่วนพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานเพิ่มขึ้นจาก 27.7 คนต่อวัยแรงงาน 100 คน ในปี 2563 เป็น 56.2 คนต่อวัยแรงงาน 100 คน ในปี 2563 และโครงสร้างอายุของประชากรแต่ละภูมิภาค ในปี 2583 กรุงเทพฯมีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานมากที่สุด ส่วนภาคเหนือมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด และภาคใต้จะมีสัดส่วนประชากรวัยเด็กสูงกว่าภาคอื่น ๆ นอกจากนี้ ภาคตะวันออกมีการเติบโตของประชากรเมืองมากที่สุด 5.3% ต่อปี เฉพาะ 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่เขตพัฒนาพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) ดังนั้น รายได้ส่วนใหญ่ของกรุงเทพมหานครนั้นจะมาจากประชากรวัยแรงงานเป็นหลัก (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

การส่งเสริมทักษะทางการเงินเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จะช่วยให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี สามารถรับมือกับความผันผวนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมั่นคง อันนำไปสู่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของคนไทยโดยรวมต่อไป ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว และได้ดำเนินนโยบายเพื่อยกระดับทักษะทางการเงินของคนไทยมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาในมิติช่วงวัยพบว่าวัยทำงานมีระดับทักษะทางการเงินสูงกว่าช่วงวัยอื่นโดยเฉพาะในด้านความรู้ทางการเงิน อย่างไรก็ดี ช่วงวัยนี้นี้ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมด้านพฤติกรรมทางการเงินในเรื่องการบริหารจัดการเงิน รวมถึงการจ่ายชำระหนี้ และในด้านทัศนคติทางการเงินเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนทางการเงินสำหรับอนาคต อันจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้คนกลุ่มนี้สามารถเท่าทันแรงกระตุ้นจากการส่งเสริมการตลาดที่รุนแรงในปัจจุบัน สถานการณ์ที่ไม่คาดคิด และมีพฤติกรรมการใช้เงินที่เหมาะสม สามารถบริหารรายจ่ายให้เหมาะกับรายได้ มีการวางแผนและไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจจับจ่ายใช้สอยหรือก่อหนี้นำไปสู่พฤติกรรมการออมที่ดี ซึ่งพฤติกรรมการออมถือเป็นภูมิคุ้มกันทางการเงินขั้นแรกประกอบกับการออมถือเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต มีการขยายการผลิต การจ้างงาน การลงทุน การกระจายรายได้ การขยายสินเชื่อ ทำให้เกิดการจ้างงานในระดับสูงและลดความผันผวนทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการออมในระดับสูงจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไม่ต้องอาศัยแหล่งกู้ยืมเงินลงทุนจากต่างประเทศ แม้เศรษฐกิจจะถดถอยก็สามารพึ่งพิงการออมภายในประเทศ ทำให้เศรษฐกิจพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ในปี 2563 ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) สถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ COVID-19 ส่งผลให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่เข้มข้นเพื่อควบคุมการระบาด โดยได้เริ่มใช้มาตรการปิดเมือง (Lockdown) ซึ่งเป็นมาตรการที่ห้ามไม่ให้บุคคลในพื้นที่เดินทางออกนอกพื้นที่ และห้ามไม่ให้บุคคลนอกพื้นที่เดินทางเข้า

Ref. code: 25646304010041SEZ

มาในพื้นที่ รวมถึงการสั่งหยุดกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจหยุดชะงัก ซึ่งมาตรการต่าง ๆ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเราแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยอีกด้วย สำหรับกรุงเทพมหานครนั้นได้รับผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจทำให้ชะลอตัว กลุ่มธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอันดับแรก และหนักที่สุดก็คือ ธุรกิจการท่องเที่ยว ที่มีการห้ามเข้าประเทศของชาวต่างชาติ ทำให้โรงแรม ร้านอาหาร ได้รับผลกระทบภาคธุรกิจส่วนใหญ่ไม่สามารถรักษายอดขายและกำไรไว้ได้ บางบริษัทอาจมีกำไรลดลงและเงินทุนลดลง (ธนาคารกรุงศรีฯ, 2564) การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในรอบปีที่ผ่านมา ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีการผันผวนเป็นอย่างมาก ช่วงการระบาดของโควิด-19 มนุษย์เงินเดือน คนทำงาน ออมมากขึ้น เนื่องจากรายจ่ายส่วนใหญ่ลดลง กลับกันร้านอาหาร คนที่มีรายได้ไม่ประจำออมลดลง เนื่องจากรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น บางคนออมเพิ่มขึ้นในขณะที่บางคนออมน้อยลง แล้วคนประเภทไหนที่มีการออมมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจ้างงานในภาพรวม ทำให้ตลาดแรงงานในปี 2563 ฟื้นตัวถึงแม้จะยังติดลบอยู่ 2 ไตรมาส คือ ไตรมาส 1 และ 2 เปรียบเทียบ YoY กับปี 2562 พบว่าลดลง 0.7% และ 1.9%YoY และเริ่มฟื้นตัวในไตรมาส 3 และ 4 คิดเป็นจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้น 1.2% และ 2.2%YoY การระบาดรอบแรกรุนแรงและมีผลกระทบทุกสาขาการผลิตหลักของประเทศ แต่จากการใช้นโยบายทุ่มเงินให้กับประชาชนและการบริหารของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ไม่ปิดสถานประกอบการทันทีเหมือนการระบาดในระยะเริ่มแรก จึงเปิดโอกาสให้ภาคบริการในภาพรวมมีสภาพของการมีงานทำเริ่มฟื้นตัว (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, 2564)

ภาพที่ 1.1

กราฟเงินฝากประเภทออมทรัพย์ ประจำ และอื่น ๆ ที่ฝากในสถาบันการเงิน พ.ศ.2558-2564

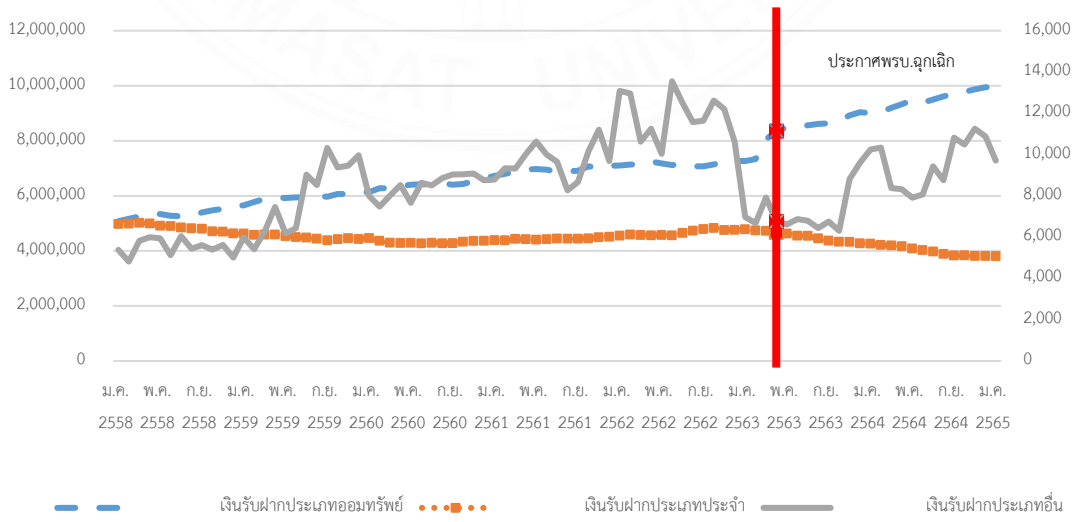

หมายเหตุ. จากการรวบรวมข้อมูลของผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

เมื่อกล่าวถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า โรคอุบัติใหม่ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบเป็นวงกว้าง ทั้งในส่วนของภาครัฐ และภาคเอกชนต่างได้รับผลกระทบกันทั้งหมด ทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ของการใช้ชีวิตมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องจัดสรรการเงิน การออมที่ส่งผลโดยตรงต่อทุกคน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด และวิธีการบริหารเงินใหม่ ๆ เพื่อความอยู่รอด หลังจากการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) มีการพูดถึงการเปลี่ยนแปลงหลังโรคระบาดทั้งการดำเนินชีวิตของผู้คนที่จะต้องมีมาตรการป้องกันและหลีกเลี่ยงโรคระบาดที่เรียกว่า New Normal มาลี บุญศิริพันธ์ (2563) ระบุว่า New Normal หมายถึง ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ หรือรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคยรูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ประกอบด้วยวิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ และการใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่และรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะธำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต แนวคิดการใช้เงินแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ทำให้ผู้คนเกิดการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดต่อไปในสังคมเพื่อทำให้ไม่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 มากนัก และยังสามารถมีการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันทั้งการอุปโภคและการบริโภคในกรณีเหตุการณ์ไม่คาดคิดที่เกิดขึ้นในกรณีเกิดการระบาดโควิด-19 ที่ทำให้หลายภาคส่วนขาดสภาพคล่องทางการเงิน เรื่องของการออมและการลงทุนจึงไม่ใช่เรื่องไกลตัว

ประชาชนจึงมีความจำเป็นต้องวางแผนการเงินล่วงหน้าซึ่งจะเป็นตัวช่วยกำหนดทิศทางในการใช้จ่ายว่าจะต้องรัดเข็มขัดมากขึ้นหรือสามารถใช้จ่ายได้ตามสบาย โดยเริ่มจากการคาดการณ์รายรับ - รายจ่ายที่อาจเกิดขึ้นใน 3 เดือนหลังจากนี้ แล้วนำตัวเลขรายรับมาหักลบรายจ่าย หากผลออกมาเป็นบวก ให้ลองหาช่องทางต่อยอดเงินเหลือให้เป็นเงินออมเพิ่มเติม แต่หากผลออกมาติดลบก็ควรวางแผนเพิ่มรายรับหรือลดรายจ่ายไม่จำเป็น ซึ่งสิ่งที่สำคัญนอกจากการทำแผนการเงินคือ การลงมือทำตามแผนอย่างเคร่งครัดและทบทวนเส้นทางการใช้จ่ายของตนเองให้เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ โดยการมีวินัยทางการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยบรรเทาปัญหาการเงินที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ เริ่มจาก (1) แบ่งออมทันทีก่อนนำเงินไปใช้จ่าย อย่างน้อยร้อยละ 10 และพยายามเพิ่มให้ถึง 1 ใน 4 ของรายได้ต่อเดือน (2) จำกัดภาระผ่อนหนี้ ไม่ให้เกิน 1 ใน 3 ของรายได้ต่อเดือน (3) ควบคุมตนเองไม่ให้ใช้จ่ายตามกระแส ลดการใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นลง หรือตั้งงบประมาณสำหรับซื้อของที่อยากได้ เช่น ไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้และทำให้ได้ตามนั้น และ (4) สร้างเครื่องมือช่วยลดความเสี่ยงในชีวิต เช่น ออมเงินเผื่อฉุกเฉินที่ 3 - 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นและภาระผ่อนหนี้ต่อเดือน เพื่อเตรียมไว้สำหรับใช้จ่าย เมื่อเกิดเหตุไม่คาดฝัน และสำรวจสวัสดิการจากที่ทำงานว่าครอบคลุมค่าใช้จ่ายในยามฉุกเฉินได้หรือไม่ เช่น ค่ารักษาพยาบาลหรือเงินชดเชยเมื่อว่างงาน หากยังไม่ครอบคลุม ก็ควรออมเงิน

Ref. code: 25646304010041SEZ

เพิ่ม หรือทำประกันเพื่อช่วยบรรเทาค่าใช้จ่ายเหล่านี้ที่มีให้เลือกหลายรูปแบบ ทั้งประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ ประกันชีวิต หรือประกันสังคมเพื่อค่ารักษาพยาบาลและเงินชดเชยเมื่อว่างงาน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563)

ดังนั้น เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ COVID-19 ที่ยังไม่มีทีท่าที่จะลดความรุนแรงและหายไปจากประเทศไทยได้นั้น ส่งผลให้ประเทศไทยยังต้องได้รับส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและเศรษฐกิจของประเทศไทย ตลอดจนส่งผลต่ออาชีพและรายได้ของประชากรภาคแรงงานอีกด้วย การวางแผนการเงินและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายทางการเงินจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถอยู่รอดในช่วงวิกฤติการณ์นี้ได้ ซึ่งกลุ่มคนวัยทำงานเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในช่วงของการได้รับผลกระทบจากวิกฤตินี้ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีการประกอบอาชีพและมีรายได้เป็นของตนเองแล้วนั้น จึงควรมีการศึกษาพฤติกรรมการออมที่ถูกต้องเพื่อนำไปใช้พัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออมในปัจจุบันของตนเองได้ ซึ่งผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน โดยหวังผลการศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาและสนับสนุนปัจจัยที่จะเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน และหลีกเลี่ยงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านลบของคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19

1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 เพศเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการออม (จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ความถี่ในการออมต่อปี ระยะเวลาในการออมเงิน จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน)

1.3.2 อายุที่มากขึ้นจะทำให้ความถี่ในการออมสูงขึ้นตามทฤษฎีวงจรชีวิต life-cycle hypothesis

1.3.3 ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการออม (จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ความถี่ในการออมต่อปี ระยะเวลาในการออมเงิน จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน)

Ref. code: 25646304010041SEZ

1.3.4 สถานภาพสมรสเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการออม (จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ความถี่ในการออมต่อปี ระยะเวลาในการออมเงิน จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน)

1.3.5 อาชีพที่มีรายได้แน่นอนเป็นประจำทุกเดือน เช่น ข้าราชการ พนักงานเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนเงินออมน้อยตามอัตราส่วนของรายได้ที่มีอยู่ ต่ำกว่าเงินออมของอาชีพที่มีรายได้สูง

1.3.6 ค่าใช้จ่ายที่มากขึ้นจากระดับราคาสินค้า ส่งผลให้การออมลงต่ำลง เนื่องจากระดับราคาสินค้าสูงขึ้น จะทำให้ซื้อสินค้าได้น้อยลง การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคที่แท้จริงลดลง จะส่งผลให้การออมต่ำลง

1.3.7 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการระบาดของโควิดมีผลต่อพฤติกรรมการออม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคนวัยทำงานอายุระหว่าง 15-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 2,517,568 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19

1.5.2 ได้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ที่เหมาะสม ในช่วงโควิด-19 เพื่อหาแนวทางในการลดผลกระทบจากวิกฤติการแพร่ระบาดของเชื้อโรค และหากเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินอื่น ๆ รัฐบาล ผู้ประกอบการ ลูกจ้าง คนวัยทำงาน จะสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อดำรงชีวิตต่อไปได้

1.5.3 กระทรวงแรงงาน สามารถนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาและสนับสนุนปัจจัยที่จะเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน และหลีกเลี่ยงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านลบของคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ ต่อไป

1.5.4 หน่วยงานระดับประเทศที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการเยียวยาหรือชดเชยความเสียหายจากการเกิดปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดได้

Ref. code: 25646304010041SEZ

1.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินในสถานการณ์โรคโควิด-19 ที่แพร่ระบาดในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม ในสถานการณ์โควิด-19 รวมถึงความตระหนักรู้เกี่ยวกับการออมและการลงทุน แนวคิดการใช้เงินโดยปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ประกอบไปด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านทักษะทางการเงิน และปัจจัยด้านความตระหนักรับรู้เรื่องการออมจากการเกิดสถานณ์โควิด-19 รวมไปถึงการวางแผนถึงผลกระทบที่ได้รับ โดยประชากรของงานวิจัยนี้คือกลุ่มคนวัยทำงาน คือมีอายุตั้งแต่ 15-59 ปี นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 5 คน

ภาพที่ 1.2

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ (conceptual framework)

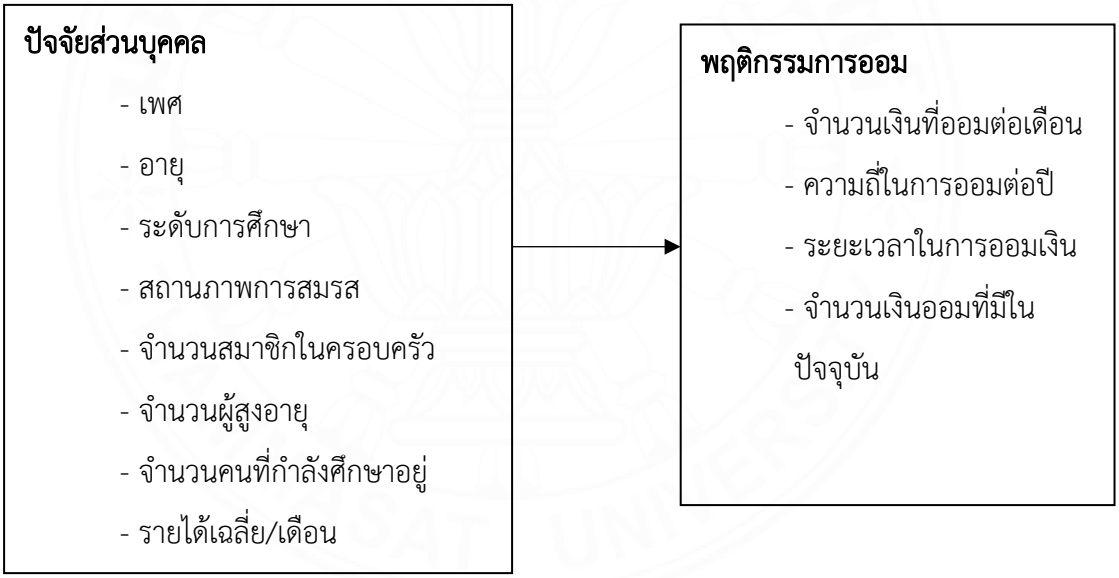

หมายเหตุ. กรอบแนวคิดโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบการศึกษาเกี่ยวกับ “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์
(2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม
(3) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริโภคและรายได้
(4) ลักษณะการออม
(5) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2538: 41-42) ได้ให้ความหมายว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วยเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม และได้รับความนิยมในการจัดกลุ่มลูกค้า เนื่องจากตัวแปรด้านประชากรศาสตร์เป็นลักษณะสำคัญที่ช่วยบ่งชี้ตลาดเป้าหมายได้อย่างชัดเจน

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2548: 22) ได้ให้ความหมายว่าประชากรศาสตร์ หมายถึงลักษณะของประชากร ได้แก่ ขนาดขององค์ประกอบครอบครัว เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ ระดับรายได้ อาชีพ เชื้อชาติ สัญชาติ ซึ่งโดยรวมแล้วจะมีผลต่อรูปแบบของอุปสงค์ และปริมาณการซื้อผลิตภัณฑ์

วชิรวัชร งามละม่อม (2558) ได้ให้ความหมายว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ คือ ปัจจัยความหลากหลายของภูมิหลังของแต่ละบุคคล ทำหน้าที่แสดงความเป็นมาของแต่ละบุคคลตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ลักษณะโครงสร้างของร่างกาย ความอาวุโสในการทำงาน เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ศาสนา เชื้อชาติ ซึ่งลักษณะเหล่านี้มีผลกระทบต่อการตัดสินใจ และความคิดเห็นบางประการ จึงนิยมนำลักษณะเหล่านี้มาใช้เชื่อมโยงกับความต้องการ ความชอบ และอัตราการใช้สินค้า

Ref. code: 25646304010041SEZ

นอกจากนี้ วชิรวัชร งามละม่อม (2558) ได้ให้ความหมายของลักษณะทางประชากรศาสตร์ในแต่ปัจจัยดังนี้

1) เพศ คือ ความแตกต่างทางสรีระ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมต่างกัน เพศหญิง และเพศชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรม สังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของทั้งสองเพศไว้ต่างกัน นอกจากนี้ยังอาจจะได้รับอิทธิพลมาจากการเลี้ยงดูโดยเฉพาะในประเทศไทยมีวัฒนธรรมการเลี้ยงดูเด็กชาย และเด็กหญิงแตกต่างกัน

2) อายุ คือ ระยะเวลาที่บุคคลเกิดและมีชีวิตอยู่ อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้คนมีความคิด และแสดงพฤติกรรมที่เหมือนหรือแตกต่างกัน เช่น คนอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรี ยึดถืออุดมการณ์ และมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนที่อายุมากกว่า ในขณะที่คนที่อายุมากกว่าจะมีความคิดที่เป็นอนุรักษ์นิยม ยึดถือการปฏิบัติ ระมัดระวัง มองโลกในแง่ร้าย กว่าคนที่มีอายุน้อยกว่า อาจจะเนื่องมาจากประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน

3) การศึกษา คือ ระดับการศึกษาที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา การศึกษาบ่งบอกถึงความสามารถในการเลือกรับข่าวสาร และอัตราการรู้หนังสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิดค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงจะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะสามารถเลือกรับสารกว้าง และเข้าใจสารได้ดี แต่ก็อาจกลายเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ถ้าไม่หลักฐานหรือเหตุผลที่เพียงพอ ในขณะที่คนที่มีการศึกษาต่ำมักจะใช้สื่อประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นตัวกลางในการรับสื่อ

4) อาชีพ คือ หน้าที่การงานของแต่ละบุคคลซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความต้องการสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน การตัดสินใจว่าสิ่งไหนคือของใช้ที่มีความจำเป็นก็แตกต่างกัน เช่นข้าราชการจะซื้อชุดข้าราชการเป็นสินค้าจำเป็น ส่วนประธานบริษัทจะซื้อเสื้อผ้าราคาสูง หรือตั๋วเครื่องบิน ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่นักการตลาดใช้เพื่อวิเคราะห์ว่าผลิตภัณฑ์ของตนตรงกับความต้องการของคนกลุ่มใด

5) รายได้ต่อเดือน คือจำนวนเงินสุทธิที่แต่ละคนหาได้ในแต่ละเดือน เพื่อทราบถึงศักยภาพทางการเงินของผู้บริโภค เป็นข้อมูลในการพัฒนาสินค้าและบริการให้เหมาะสมและตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค

เนื่องจากปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ มีอิทธิพลต่อความคิด และพฤติกรรมการแสดงออกของแต่ละบุคคล ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้จึงได้นำเอาปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนมาเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์พฤติกรรมการออม

Ref. code: 25646304010041SEZ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถในการออมและการใช้จ่าย ตามทฤษฎีการใช้จ่าย อุปโภคบริโภค (การออม) จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ การออมมีความสัมพันธ์กับรายได้หลังหักภาษี ถ้ารายได้หลังหักภาษีสูงขึ้น ความสามารถในการออมจะเพิ่มสูงขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อรายได้หลังหักภาษีเพิ่มสูงขึ้นแล้ว การออมจะเพิ่มสูงขึ้นหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการกระจายของรายได้อีกด้วย ซึ่งสามารถเขียนสมการแสดงคามสัมพันธ์ ระหว่างรายได้ที่สามารถใช้สอยได้จริงกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค และปริมาณการออมได้ดังนี้ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2547: 20-24)

$$Y = C + S$$

กำหนดให้ Y = รายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง (รายได้หลังหักภาษี)
C = ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค
S = ปริมาณการออม

การออม (Saving) หมายถึง ในส่วนของบุคคล ถ้าบุคคลใช้จ่ายรายได้ของเขาไปในการบริโภคน้อยกว่ารายได้ที่ได้รับ รายได้ส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายเรียกว่า เงินออม สามารถเขียนเป็นสมการการออม (รัตนา สายคณิต. 2537: 37-41) ได้ดังนี้

$$Y_d = C + S$$

$$S = Y_d - C$$

โดยที่ Y_d คือ รายได้สุทธิส่วนบุคคล
C คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค
S คือ การออม

จากการศึกษาเกี่ยวกับการออมมีความเกี่ยวข้องกับรายได้และการบริโภค จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาทฤษฎีของรายได้ และ ฟังก์ชั่นการบริโภค เพราะรายได้เป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค โดยสมการการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สามารถเขียนได้ ดังนี้

Ref. code: 25646304010041SEZ

$$C = a + bY_d$$

โดยที่ C = ระดับการบริโภค

a = ระดับการบริโภคต่ำสุดที่ไม่ขึ้นกับรายได้สุทธิ

b = ระดับการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อรายได้สุทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย

Y_d = ระดับรายได้ส่วนบุคคล

และเมื่อแทนสมการการบริโภคลงในสมการข้างต้นจะได้

$$S = Y - a - bY_d$$

สมการที่ได้คือสมการการออม แสดงให้เห็นว่าระยะสั้น การออมมีความสัมพันธ์กับรายได้ในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อรายได้เท่ากับศูนย์ การออมจะเท่ากับ -a ต่อเมื่อระดับรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว การออมจึงเพิ่มขึ้นตาม แต่จะเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนเท่ากับ (1-b) ของระดับรายได้

2.1 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม

ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม (Average Propensity to Save: APS) เป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินออมกับรายได้ (รายได้ที่จับจ่ายใช้สอยได้จริง) มีค่าเท่ากับอัตราส่วนระหว่างประมาณการออมกับรายได้ นั่นคือการออมเป็นสัดส่วนเท่าใด ของระดับรายได้สุทธิ ซึ่งสามารถแสดงเป็นสมการได้ดังนี้ (อมรทิพย์ แท้เที่ยงธรรม, 2544: 53)

$$APS = \frac{S}{Yd}$$

เนื่องจากการออมอาจจะต่ำกว่า เท่ากับ หรือมากกว่าระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคล ณ. เวลานั้นก็ได้ดังนั้น จึงทำให้ค่า APS อาจมีค่าน้อยกว่าศูนย์ (ค่าติดลบ) เท่ากับศูนย์ หรือมากกว่าศูนย์ (ค่าเป็นบวก) ก็ได้ขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิส่วนบุคคล ถ้าหากค่า APS มีค่าเป็นบวก สามารถสรุปได้ว่าเมื่อระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคลสูงขึ้นเรื่อย ๆ ค่า APS ก็สูงขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน

Ref. code: 25646304010041SEZ

2.2 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม

ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม(Marginal Propensity to Save: MPS) คือค่าที่บอกให้ทราบว่า เมื่อรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงเปลี่ยนแปลงไป 1 บาท ปริมาณการออมจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าใด สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้ (อมรทิพย์ แท้เที่ยงธรรม. 2544: 50)

$$MPS = \frac{\Delta S}{\Delta Yd}$$

จากหลักการที่ว่า เมื่อบุคคลมีรายได้เพิ่มขึ้น บุคคลจะใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแต่เพิ่มขึ้นน้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น MPS จะมีค่ามากกว่าศูนย์ แต่น้อยกว่า 1

2.3 ทฤษฎีการออมกับระดับราคา

ระดับราคาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม ถ้าระดับราคาสินค้าสูงขึ้นอำนาจในการซื้อสินค้าจะลดลง หมายถึงการใช้จ่ายเงินจำนวนเท่าเดิม จะซื้อสินค้าได้น้อยลง ดังนั้น การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคที่แท้จริงจะลดลง หรือการออมที่แท้จริงจะเพิ่มสูงขึ้น การออมที่แท้จริงก็ยังคงเพิ่มขึ้นได้ ตราบเท่าที่การใช้จ่ายอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ช้ากว่าการเพิ่มขึ้นของระดับราคา ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งก็คือ ถ้าผู้บริโภคคาดว่าระดับราคาสินค้าจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างถาวร เป็นระยะเวลานาน ก็อาจคาดได้ว่า ในอนาคตระดับราคาสินค้าจะยิ่งเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้ผู้บริโภคใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในปัจจุบันมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณการออมมีระดับลดลงด้วยเช่นกัน

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการออม

การศึกษาปัจจัย ที่ทำให้คนมีเงินออมพบว่ามาจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น การออมเนื่องจากการวางแผนการใช้จ่ายในชีวิต (Life-Cycle Motive) การออมเพื่อเป็นมรดกแก่บุตรหลาน (Bequest Motive) การออมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางรสนิยมการใช้จ่าย (Improvement Motive) การออมเพื่อความต้องการในการซื้อสินค้าคงทน (Down Payment Motive) การออมเนื่องจากผลตอบแทนและการเพิ่มค่าขึ้นของสินทรัพย์ (Inter temporal Substitution Motive) การออมเพื่อการลงทุนทางธุรกิจ (Enterprise Motive) การออมเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนในชีวิต(Precautionary Motive) การออมเนื่องจากมีลักษณะนิสัยตระหนี่ (Avarice Motive) และการออมเนื่องจากความรู้สึกที่ต้องการมีอิสระทางการเงิน(Independence Motive) จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์. (1936)

1) ผลตอบแทนที่ผู้ออมได้รับจากการออม หมายถึงผลตอบแทนจากการออมที่สูงขึ้นจะส่งผลต่อความต้องการให้บุคคลมีการออมเพิ่มมากขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ย

Ref. code: 25646304010041SEZ

ระยะเวลาที่สั้นลงของพันธบัตรรัฐบาล หรือระยะเวลาที่สั้นลงของการฝากเงินในบัญชีฝากประจำ หรือจำนวนปีของการฝากเงินในรูปแบบประกันชีวิต

2) อำนาจซื้อของเงินในปัจจุบัน ผู้ออมจะตัดสินใจออมมากขึ้นหากพิจารณา ถึงอำนาจซื้อของเงิน ที่มีอยู่ในปัจจุบันว่า จะมีความแตกต่างจากมูลค่าของเงินในอนาคต หมายความว่า จำนวนเงิน 1 บาท ซื้อสินค้าและบริการ ได้ในจำนวนใกล้เคียง หรือเท่ากับการใช้เงิน 1 บาทซื้อสินค้าหรือบริการในอีก 2-3 ปีข้างหน้าหรือมากกว่านั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากการเก็บเงินออมไว้โดยไม่ยอมซื้อสินค้าขณะนี้ บุคคลอาจจะสูญเสียความพึ่งพอใจ ที่ควรได้รับจาก การซื้อสินค้า ในปัจจุบันมากกว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากเก็บการออม ทั้งยังเสียเวลารอคอย ที่จะซื้อสินค้าในอนาคตที่อาจมีราคาสูงกว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับ

3) รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ ผู้ที่มีรายได้คงที่แน่นอนเป็นประจำทุกเดือนในจำนวนที่ไม่สูงมากนัก เช่น พนักงานบริษัทเอกชนระดับต่ำ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวนเงินออมได้จะมีจำนวนน้อยตามอัตราส่วนของรายได้ที่มีอยู่ ต่างจากจำนวนเงินออมของผู้บริหารระดับสูง ที่จัดสรรเงินออมได้มากกว่า

4) ความแน่นอนของจำนวนรายได้ในอนาคตหลังการเกษียณอายุ หรือไม่มีงานทำ การแผนทางด้านการเงินมีผลต่อจำนวนการเก็บออมเพียงพอ หรือมีสินทรัพย์และเงินสำรองมากพอสำหรับการดำรงชีวิตและการรักษาระดับการบริโภค

การศึกษาในทางเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีเกี่ยวกับการออม จึงอาศัยแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเป็นหลักในการอธิบาย ซึ่งทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายเกี่ยวกับการบริโภคเริ่มต้นจากทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Theory of Consumption)ของเคนส์ (Keynes) ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Theory of Consumption) ของเจมส์ เอส ดิวเซนเบอร์ (James S. Duesenberry) ทฤษฎีการบริโภคในวงจรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption) ของฟรังโก มอดดิเกลียนี่ (Franko Modigliani) อัลเบิร์ต แอนโด (Albert Ando) และ ริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Richard Brumberg)

Ref. code: 25646304010041SEZ

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริโภคและรายได้

3.1 ทฤษฎีรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Theory of Consumption)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีการบริโภคตามแนวคิดของ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) เชื่อว่าในระบบเศรษฐกิจที่ผู้บริโภคมีเสรีภาพ ในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ตั้งใจไว้ของครัวเรือนในงวดเวลาหนึ่งจะถูกกำหนดโดยระดับรายได้สัมบูรณ์ในงวดเวลานั้น โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้รายได้ดังกล่าวควรเป็น รายได้ประชาชาติที่สุทธิหลังหักภาษีแล้ว (เป็นรายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริง) จึงอาจเขียนในรูปของสมการดังนี้

$$C = a + bY \; ; \; a > 0 \; ; \; 0 > b < 1 \qquad (1)$$

โดยที่ C = ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

a = ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในขณะที่ยังไม่มีรายได้

b = ค่า coefficient ซึ่งแสดงถึงความลาด (Slope) ของเส้นการบริโภค

Y = ระดับรายได้ที่สามารถนำไปใช้สอยได้จริง

ซึ่งสามารถแสดงกราฟ จากสมการ (1) ได้ ดังนี้

ภาพที่ 3.1

สมการของการบริโภคกับรายได้ที่แท้จริง

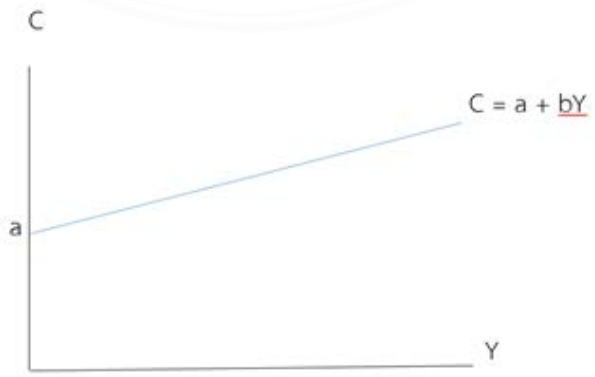

หมายเหตุ. จาก *ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค*, โดย ประพันธ์ เศวตนันท์, 2537, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Ref. code: 25646304010041SEZ

จากสมการ (1) นำมาหาร Y ตลอด จะได้

$$C/Y = a/Y + b \quad (2)$$

ในที่นี้ C/Y คือค่า APC : ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค ซึ่งบอกให้ทราบถึงรายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริง ในทุก ๆ 1 หน่วยจัดถูกจัดสรรไปเพื่อการบริโภค เท่ากับ C/Y หน่วย

เมื่อพิจารณาเฉพาะส่วนที่เพิ่มขึ้น สามารถระบุได้ว่า รายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริงเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ $\triangle Y$ จะทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปด้วยเท่ากับ $\triangle C$ ซึ่งจะได้สมการดังนี้

$$C = b/Y$$

$$C/Y = b \quad (3)$$

ในที่นี้ $\triangle C/\triangle Y$ คือ ค่า MPC : ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค ซึ่งเป็นค่าความลาดในสมการ (2) ดังนั้น ค่าของ MPC จึงเท่ากับ 0-MPC เป็นที่น่าสังเกตว่าความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ตามแนวคิดนี้ เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้สัดส่วนกัน (nonproportional relationship) กล่าวคือ เมื่อระดับรายได้สูงขึ้น ค่า APC จะลดลง ในขณะที่ค่า APC จะมากกว่า MPC ด้วย ซึ่งจะได้ว่า

$$APC = a/Y + MPC \quad (4)$$

จากการที่ a และ MPC เป็นค่าคงที่ที่มากกว่า 0 เมื่อ Y เพิ่มขึ้น ค่า a/Y จะลดลง แต่จะไม่ลดลงน้อยกว่า 0 เป็นผลให้ APC จะลดลงด้วย ในขณะที่ค่า APC จะมกกว่าค่า MPC

ทฤษฎีการบริโภคตามแนวคิดของเคนส์ Keynes ได้รับการยอมรับจากนักเศรษฐศาสตร์มหภาคในสมัยนั้นอย่างมาก อย่างไรก็ตามมันยังคงถูกใช้ในการศึกษา ณ งวดเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น ต่อมา คูสเน็ตส์(Kuznets) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้ช่วงเวลาของข้อมูลในการศึกษาที่ยาวนานขึ้น พบว่าในระยะยาวความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y เป็นความสัมพันธ์ที่ได้สัดส่วนกัน(Proportional relationship) โดยค่า APC โน้ม

Ref. code: 25646304010041SEZ

เอียงที่จะมีค่าคงที่นอกจากนี้ ค่า APC ก็โน้มเอียงที่จะเท่ากับ MPC ด้วยจากการที่ผลการศึกษาของคูสเน็ตส์ (Kuznets) แสดงความคิดเห็นแตกต่างจากแนวความคิดของเคนส์ (Keynes) ทำให้นักเศรษฐศาสตร์คนอื่น ๆ สนใจพัฒนาทฤษฎีการบริโภคขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ได้ดียิ่งขึ้น ในจำนวนนี้นักเศรษฐศาสตร์ที่ตามแนวคิดเคนส์ (Keynes) ก็ได้พยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนให้ทฤษฎีตามแนวคิดของเคนส์ (Keynes) ยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษาของคูสเน็ตส์ (Kuznets) อยู่ โดยเห็นว่าเส้นการบริโภคของเคนส์ (Keynes) เป็นเส้นการบริโภคระยะสั้น ในขณะที่การศึกษาของ คูสเน็ตส์ (Kuznets) เป็นเส้นการบริโภคระยะยาวที่ลากออกจากจุดกำเนิด ซึ่งในระยะยาวนั้น เส้นการบริโภคระยะสั้นจะเคลื่อนตัวสูงขึ้นไปจากตำแหน่งเดิมทั้งเส้น (Shift) ทั้งนี้อาจเนื่องจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น การขยายตัวของชุมชนเมือง การสูงขึ้นของจำนวนและอายุของประชากร การเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศที่สูงขึ้น การเลื่อนสูงขึ้นของเส้นการบริโภคระยะสั้นนี้ทำให้ค่า APC ไม่ลดลงแม้ว่าระดับรายได้จะสูงขึ้น ในขณะเดียวกันความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ตามเส้นการบริโภคระยะยาวจะทำให้ค่า APC เท่ากับ MPC ด้วย เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นสามารถแสดงโดยรูปภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 3.2

เส้นการบริโภคระยะยาวและระยะสั้น

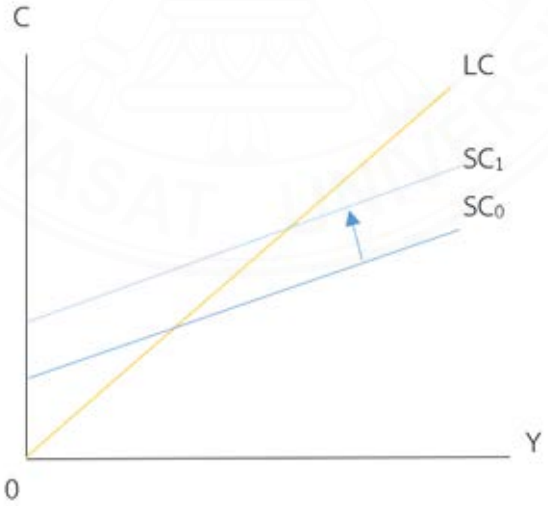

หมายเหตุ. จาก *ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค*, โดย ประพันธ์ เศวตนันท์, 2537, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Ref. code: 25646304010041SEZ

3.2 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Theory of Consumption)

เจมส์ เอส ดิวเซนเบอรี (วัตนา สายคณิต. 2542 : 225-229; อ้างอิงจาก Duesenberry, James S. 1949) ได้พัฒนาทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Theory of Consumption) ขึ้น ด้วยแนวคิดที่ว่า การบริโภคมิได้มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สัมบูรณ์เท่านั้นแต่จะมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้เปรียบเทียบ (relaive income) กับบุคคลอื่นด้วย กล่าวคือ บุคคลที่มีรายได้เมื่อเปรียบเทียบแล้วต่ำกว่าระดับรายได้เฉลี่ยของคนในสังคมมีแนวโน้มว่าเขาจะใช้จ่ายค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับรายได้ของเขา ที่เป็นเช่นนี้เพราะเขาจะพยายามรักษาระดับการบริโภคของเขาให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคเฉลี่ยของคนในสังคม ทั้ง ๆ ที่ระดับรายได้ของเขาค่อนข้างต่ำก็ตาม ส่วนบุคคลที่มีระดับรายได้ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยของคนในสังคม จะใช้จ่ายบริโภคค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับรายได้ของเขา เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะระดับการบริโภคของเขาสูงอยู่แล้วเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในสังคม

3.3 ทฤษฎีการบริโภคโนวงจรชีวิต (Life cycle theory of Consumption)

ทฤษฎีการบริโภคในวงจรชีวิต (Life cycle theory of Consumption) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย ได้เสนอแนวคิด การบริโภคของบุคคลส่วนใหญ่จะบริโภคเพื่อให้ได้รับความพอใจสูงสุด โดยนำเอารายได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต หรือรายได้ตลอดชีวิตมากำหนดการบริโภคในขณะใดขณะหนึ่ง และการที่บุคคลออมมีวัตถุประสงค์เพื่อไว้ใช้ในการบริโภคในยามสูงอายุหรือเมื่อไม่มีรายได้จากการทำงาน ซึ่งก็หมายความว่า ระดับการบริโภคของครัวเรือนมิได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ในงวดเวลาปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับรายได้ที่เขาคาดว่าจะได้รับในอนาคต ข้อสมมติข้างต้นที่แบ่งให้มีเพียง 2 ช่วงเวลาดูเหมือนจะยังอธิบายแนวคิดของสมมติฐานนี้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร สำหรับในกรณีที่มีหลายช่วงเวลา ตัวกำหนดการบริโภคย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ช่วงอายุ(เฉลี่ย)ของผู้บริโภคด้วย ถ้าผู้บริโภคมีอายุสูง ยกเว้นกรณีผู้บริโภคมีความเอาใจใส่ในการสะสมความมั่งคั่งเพื่อเป็นมรดก ซึ่งในแบบจำลองนี้ยังถือว่าบุคคลพยายามใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของตนให้หมดสิ้น ถ้าหากทราบว่าตนเองจะสิ้นอายุขัยเมื่อใดโดยไม่ตัดสินในออมเพื่อผู้อื่น

ประพันธ์ เศวตนันท์ ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของทฤษฎีสรุปได้ว่า “แต่ละครอบครัวล้วนต้องการรักษาระดับการบริโภคให้เพิ่มขึ้นด้วยความมีเสถียรภาพตลอดอายุขัยของตน ในขณะที่รายได้ที่แต่ละครอบครัวได้รับมีแบบแผนที่แตกต่างไปจากแบบแผนบริโภคดังกล่าว” ผลที่เกิดขึ้นคือ Average Propensity Consume (APC) มีค่าแตกต่างกันมากในแต่ละช่วงเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย คือ ในช่วงวัยเด็กและวัยชรา APC จะมีค่าสูงมาก แสดงให้เห็นถึงการบริโภคที่ค่อนข้างสูง (การออมต่ำ) ในขณะที่คนวัยทำงานจะมี APC การบริโภคค่อนข้างต่ำ (การออมค่อนข้างสูง) เป็นต้น สมมติฐานแนวคิดนี้มีความคล้ายคลึงกับ Friedman ที่ว่าการใช้จ่ายในการบริโภคนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ใน

Ref. code: 25646304010041SEZ

ปัจจุบัน ตามสมมติฐานนี้ ผู้บริโภคจะมีแบบแผนของรายได้ขึ้นอยู่กับแต่ละช่วงอายุ โดยในช่วงต้นของชีวิตนั้นรายได้จะต่ำ และค่อย ๆ เพิ่มสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ จนมีรายได้สูงสุดในตอนกลางของชีวิต หลังจากนั้นจะค่อย ๆ ลดลงไปจนอยู่ในระดับต่ำเกือบเท่าตอนต้นของชีวิต เหตุผลที่นำมาอธิบายคือประสิทธิภาพในการผลิตในช่วงตอนต้นของชีวิตนั้น ผู้บริโภคมักมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ และค่อย ๆ สูงขึ้นในตอนกลางของชีวิต และกลับมีประสิทธิภาพในการผลิตตกต่ำอีกในตอนปลายของชีวิต

ในด้านพฤติกรรมการบริโภคนั้น สมมติฐานนี้ เชื่อว่าระดับการบริโภคของผู้บริโภคจะมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ หรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตลอดชั่วชีวิตของเขา ข้อจำกัดของสมมติฐานนี้มีเพียงว่า ค่าปัจจุบันของการบริโภคทั้งหมด จะต้องไม่มากกว่าค่าปัจจุบันของรายได้ทั้งหมด ถ้ามีการศึกษางบประมาณการใช้จ่ายของผู้บริโภค โดยการสุ่มตัวอย่างจากประชากรและแบ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างตามชั้นของรายได้ ผลการศึกษาน่าจะเป็นไปในทำนองว่า กลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงจะมีสัดส่วนการบริโภคเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ต่ำ (ค่าC/Y ต่ำ) ในทำนองเดียวกัน กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำจะมีสัดส่วนการบริโภคเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้สูง (ค่า C/Y สูง) ถ้าสมมติฐานวงจรชีวิตมีความถูกต้องจริง การศึกษาการบริโภคภาคตัดขวาง (cross-section study) จะแสดงว่า ค่า APC จะลดลงเมื่อรายได้ของผู้บริโภคสูงขึ้น

ภาพที่ 3.3

สมมติฐานวงจรชีวิต

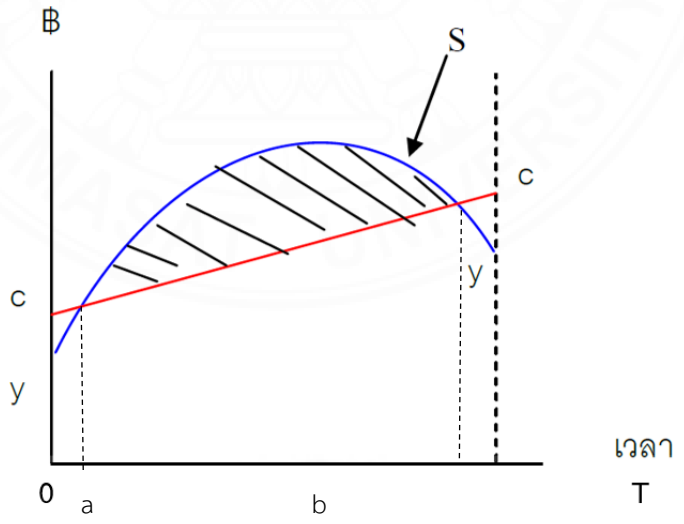

หมายเหตุ. จาก *ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค*, โดย ประพันธ์ เศวตนันท์, 2537, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Ref. code: 25646304010041SEZ

จากภาพ แสดงให้เห็นแบบแผนของรายได้และการบริโภค ตามแนวคิดของทฤษฎีวงจรชีวิต ในระยะเริ่มต้นของชีวิต (0-a) ผู้บริโภคจะต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในการบริโภค ในระยะกลางของชีวิต (a-b) เขาจะเริ่มอดออม เพื่อนำเงินไปใช้หนี้ที่ได้ก่อนขึ้นในตอนต้นของชีวิต และอดออมไว้ตอนช่วงปลายของชีวิตด้วย ในช่วงปลายของชีวิต(b-t) รายได้ลดลงอย่างรวดเร็วแต่การบริโภคยังคงอยู่ในระดับที่สูง ระยะนี้ ผู้บริโภคจะเริ่มนำเงินออมเอาเงินมาใช้โดยนำมาจัดเป็นกลุ่มใหม่ได้เป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ คือ

ช่วงที่ 1 ช่วงแรกของวงจรชีวิตครอบครัวคู่แต่งงานใหม่ โดยจะมีรายได้ทั้งสามีและภรรยา ครอบครัวช่วงนี้มักซื้อสินค้าหมวดคงทน (Durable Goods) เช่น ที่อยู่อาศัย รถยนต์ ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่ารายได้ที่สามารถหาได้ในขณะนั้น ทำให้ครัวเรือนจำเป็นต้องมีการกู้ยืมเงินหรือก่อหนี้ เพื่อนำมาซื้อสินค้าหมวดคงทนทำให้เกิดหนี้ครัวเรือนในช่วงนี้จำนวนมากและไม่ค่อยไม่มีการออม หากสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นอาจลดการซื้อสินค้าคงทนดังกล่าว

ช่วงที่ 2 ช่วงครัวเรือนมีบุตรหรืออาจไม่มี โดยเป็นช่วงที่ครัวเรือนมีฐานะการเงินดีขึ้น เนื่องจากตำแหน่งหน้าที่การงานดีขึ้น ครัวเรือนจะมีการทยอยชำระหนี้คืน ทำให้หนี้คงค้างลดลงเรื่อย ๆ และเริ่มมีการออมเพิ่มขึ้น แต่จากสถาณการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้น อาจทำให้ครัวเรือนในช่วงนี้มีภาระทางการเงินที่ตรึงเครียดกว่าสถานการณ์ปกติ เนื่องจากไม่มีรายได้มากพอมาทยอยชำระหนี้ได้

ช่วงที่ 3 ช่วงวางแผนครัวเรือนในการเกษียณอายุ รายได้ครัวเรือนลดลงอย่างมาก หนี้คงค้าง ลดลงจากการทยอยจ่ายชำระหนี้คืนมาตั้งแต่ช่วงวัยกลางคน ประกอบกับอายุที่มากขึ้นเป็นข้อจำกัดให้ไม่สามารถก่อหนี้เพิ่มได้ ทั้งนี้ ครัวเรือนที่มีลูก ลูกอาจจะแยกครอบครัวออกไปเพื่อสร้างครัวเรือน ใหม่ต่อไป การใช้จ่ายของครัวเรือนในส่วนการบริโภคปกติจะลดลง แต่ค่าใช้จ่ายเพื่อการดูแลรักษา สุขภาพจะสูงขึ้นมาก คาดว่าสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นไม่ส่งผลกระทบไม่มากในช่วงที่ 3 ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงเลือกประชาการวัยทำงานในช่วงที่ 2 เท่านั้น เพื่อให้เห็นผลกระทบของโควิด19 ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4. ความหมายและลักษณะการออม

4.1 ความหมายของการออม

การออม คือ รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้เรียกว่า เงินออม โดยทั่วไปการออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่าการจ่ายของเขา ทางที่จะเพิ่มเงินออมให้แก่บุคคล อาจทำได้โดยการพยายามหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นด้วยการทำงานมากขึ้น ใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ หรือการปรับปรุงงานที่

Ref. code: 25646304010041SEZ

ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพมีรายได้สูงขึ้น เป็นฯต้น นอกจากนี้ การลดรายจ่ายลงด้วยการรู้จักใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมก็จะทำให้มีการออมเกิดขึ้นได้เหมือนกัน (พรทิพย์ และศิรภัสสร, 2553)

ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความหมายของการออม หมายถึง การแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้สำหรับวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น เพื่อไว้ใช้ในอนาคต เผื่อเวลาฉุกเฉิน เพื่อใช้ในสิ่งที่อยากได้หรืออยากทำ มักอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นต่ำ และได้รับผลตอบแทนไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากออมทรัพย์ การซื้อสลากออมทรัพย์ ดังนั้นตามนิยามการออมจึงเปรียบเสมือนการสำรองเงินก่อนนำไปใช้จ่ายเพื่อสำรองไว้ใช้ในอนาคต

ภราดร ปรีดาศักดิ์ (2549) อธิบายความหมายของการออม คือ การกันเงินรายได้ส่วนหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อเก็บเงินนั้นมาไว้ใช้จ่ายในอนาคต โดยรายได้ที่นำมาออมไว้ส่วนนี้จะต้องสามารถสร้างผลประโยชน์ให้เพิ่มพูนขึ้นได้ จึงเรียกว่าเงินออม

กฤตภาส เลิศสงคราม (2555) ให้ความหมายของพฤติกรรมการออมว่าหมายรวมถึง จำนวนเงินที่เก็บสะสมไว้สำหรับการออม รูปแบบการออมเงินในผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ และจุดมุ่งหมายของการออม เหล่านี้รวมเป็นพฤติกรรมการออม หรือการออม หมายถึง การแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งจากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองของบุคคลที่เหลือจากการใช้จ่ายมาเก็บไว้โดยไม่มีการนำเงินส่วนนั้นออกมาใช้จ่ายเลย โดยทั่วไปการออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลมีรายได้มากกว่ารายจ่าย

การออมคือ รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้เรียกว่าเงินออม โดยทั่วไปการออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่าการจ่ายของเขา ทางที่จะเพิ่มเงินออมให้แก่ บุคคล อาจทำได้โดยการพยายามหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นด้วยการทำงานมากขึ้น ใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ หรือการปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพมีรายได้สูงขึ้น เป็นต้น นอกจากนั้นการลดรายจ่ายลงด้วยการรู้จักใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมก็จะทำให้มีการออมเกิดขึ้นได้เหมือนกัน นอกจากนี้การออมส่วนบุคคลเป็นพื้นฐานของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เพื่อป้องกันรายจ่ายฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น หรือออมเงินไว้สำหรับใช้จ่ายในช่วงที่มีรายได้ลดลง รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย หรือเมื่อบุคคลต้องออกจากงานหรือเข้าสู่วัยเกษียณแล้ว ถ้าหากบุคคลมีการออมเงินที่สะสมไว้แล้วจะไม่เป็นภาระของครอบครัว ซึ่งการออมจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีรายได้มากกว่ารายจ่าย โดยปัจจัยการเตรียมตัวด้านการออมและการลงทุนด้านความรู้ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และปัจจัยการเตรียมตัวด้านทรัพย์สินก่อนการเกษียณอายุ อ้างถึงใน ญาดา วัลยานนท์ และศนินันท์ สุวรรณหงส์ (2556)

ปัจจัยที่มีความสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการออม ดังนี้ (สุวีณา กลัดเกิด. 2551 อ้างถึงในไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์ และคณะ, 2561)

Ref. code: 25646304010041SEZ

1) รายได้ รายได้ที่ใช้จ่ายจริงหลักหักภาษีแล้วเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการออม ของบุคคลเพราะเงินออมก็ คือ รายได้หลังจากที่ได้จับจ่ายใช้สอยไปเพื่อการบริโภคแล้ว

2) การบริโภค เป็นปัจจัยโดยตรงที่มีผลต่อการออม เพราะการออมเกิดจากรายได้ที่เหลือจากการบริโภคหากบุคคลมีการบริโภคมากก็จะมีเงินเหลือเพื่อเก็บออมน้อยลง

3) อัตราดอกเบี้ย เป็นผลตอบแทนจากการนำเงินไปฝากไว้กับสถาบันการเงิน หากมี อัตราดอกเบี้ยสูงก็จะทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง บุคคลก็จะนำเงินไปออมกับสถาบันการเงินมากขึ้น หากดอกเบี้ยต่ำผลตอบแทนที่ได้ก็จะต่ำ บุคคลก็จะเก็บออมไว้กับสถาบันการเงินลดลง

4) ระดับราคาสินค้า ถ้าราคาสินค้าอยู่ในระดับต่ำ บุคคลก็จะมีรายได้ที่เหลือจากการ ซื้อสินค้าและบริการเก็บไว้ในรูปแบบของเงินออม ถ้าราคาสินค้าอยู่ในระดับสูง เงินออมของบุคคลก็จะมีน้อย เนื่องจากต้องใช้จ่ายเพิ่มขึ้น รายได้ที่เหลือในการออมก็จะน้อยลง

5) จำนวนสาขาของสถาบันการเงิน หากการไปใช้บริการที่สถาบันการเงินทำได้ง่ายย่อมเป็นสิ่งจูงใจและให้ความสะดวกกับประชาชนในการออม

6) อายุมีผลต่อการออมตามทฤษฎีวัฏจักรชีวิต คือ ผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางชีวิต ซึ่ง มักจะเป็นวัยทำงาน และสร้างรายได้

ดังนั้น พฤติกรรมการออม หมายถึง การเก็บเงินโดยมีวัตถุประสงค์ในการออม ปริมาณการออม และรูปแบบ การออม ลักษณะการออมเงินของภาคครัวเรือนซึ่งแบ่งเป็นการออมในสถาบันการเงิน เช่น ฝากธนาคาร กรมธรรม์ประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ และการออมนอกสถาบันการเงิน เช่น เก็บเงินสดไว้ในมือ การเล่นแชร์ ซื้อสินทรัพย์ถาวร ให้กู้ยืมโดยมี/ไม่มีสัญญาตามกฎหมาย ฯลฯ

4.2 ความสำคัญของการออม

เงินออมเป็นปัจจัยที่จะทำให้เป้าหมายซึ่งบุคคลกำหนดไว้ในอนาคตบรรลุจุดประสงค์ เช่น กำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะต้องมีบ้านเป็นของตนเองในอนาคตให้ได้ เงินออมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดเป้าหมายที่วางไว้เป็นจริงขึ้นมาได้ นอกจากนี้เงินออมยังใช้สำหรับแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงของบุคคลได้ด้วย ดังนั้นบุคคลจึงควรมีการออมอย่างสม่ำเสมอในชีวิต โดยการออมมีความสำคัญดังนี้

1) ช่วยให้ครัวเรือนมีความมั่นคง เช่น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครอบครัว เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาสมาชิกและเพื่อสะสมทรัพย์สินให้แก่สมาชิกของครอบครัวการออมทำให้ผู้ออมมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต

2) ช่วยให้ครัวเรือนมีรายได้มากขึ้น โดยการนำเงินไปฝากธนาคารหรือ สถาบันการเงิน การซื้อพันธบัตรรัฐบาล หรือการซื้อหุ้นในธุรกิจต่าง ๆ จะทำให้ได้รับผลประโยชน์จากดอกเบี้ย เงินปันผลหรือกำไร

Ref. code: 25646304010041SEZ

3) ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้นโดยอาจนำเงินออมไปซื้อบ้าน รถยนต์ อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน เงินออมของประชาชนส่วนหนึ่งรัฐบาลจะนำไปใช้พัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

4) ช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เงินออมจะถูกนำไปใช้ในการลงทุนของ ภาคธุรกิจ การสร้างโครงสร้างเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน

5) ช่วยลดปัญหาการพึ่งพาต่างประเทศ การพยายามส่งเสริมการออมของคนไทยจะช่วยลดปัญหาการพึ่งพาเงินลงทุนจากต่างประเทศได้อีกทางหนึ่ง

4.3 รูปแบบการออม

จากคำจำกัดความของคำว่า การออม ทำให้ทราบว่าการออมนั้นมิได้มีเฉพาะรายได้ที่เป็นตัวเงินซึ่งเป็นส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการบริโภคเท่านั้น แต่รายได้ส่วนที่เหลือนั้นอาจจะเก็บออมในรูปแบบของทรัพย์สินต่าง ๆ ได้ ซึ่งถ้าจำแนกตามกองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาต รูปแบบการออมจะมีหลายประเภท ดังนี้ (พรทิพย์ เกิดขำ และศิรภัสสร โรจนสัญชัยกุล. 2553)

4.3.1 การออมรูปแบบทรัพย์สินถาวร

เป็นการออมโดยการนำรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคใช้จ่ายโดยการซื้อทรัพย์สินถาวรมาถือไว้โดยเป็นเป้าหมายในการถือทรัพย์สินถาวรดังกล่าวอาจจะแตกต่างกันไปบ้าง ถือไว้เพราะความจำเป็น บ้างก็ถือไว้เป็นหลักประกันในอนาคต ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การถือครองทรัพย์สินประเภทนี้ จะถือครองเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแม้ว่าจะมีสภาพคล่องน้อยมาก แต่ในขณะเดียวกันการถือครองทรัพย์สินกลุ่มนี้ก็สามารถหาผลตอบแทนได้ สำหรับทรัพย์สินถาวรที่นิยมถือ ได้แก่ ที่ดิน อาคาร สิ่งก่อสร้างที่อยู่อาศัย

4.3.2 การออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงิน

การเก็บไว้เป็นทรัพย์สินทางการเงิน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการออม โดยเหตุผลของการออมเงินประเภทนี้คือ ต้องการสภาพคล่องที่สูงสามารถเปลี่ยนแปลงเป็นเงินได้ง่าย ให้ผลตอบแทนมีความเสี่ยงน้อย ซึ่งการออมในรูปแบบนี้ทำได้สองวิธี คือ การออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงินในระบบ และออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงินนอกระบบ โดย

1) การออมในรูปแบบทรัพย์สินในระบบ หมายถึงการออมโดยการถือทรัพย์สินทางการเงินที่สร้างขึ้นภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายคุ้มครองอยู่ เช่น เงินสดในมือ เงินที่ฝากที่สถาบันทางการเงินต่าง ๆ การออมผ่านสถาบันทางการเงิน การซื้อหลักทรัพย์ทางการเงินต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลและเอกชน การให้กู้ยืม เบี้ยประกันตามกรมธรรม์ประกันชีวิต และกองทุนเลี้ยงชีพของหน่วยงานต่าง ๆ

Ref. code: 25646304010041SEZ

2) การออมในรูปแบบทรัพย์สินนอกระบบ หมายถึงการถือทรัพย์สินทางการเงินที่ไม่อยู่ในขอบเขตของกฎหมายที่จะคุ้มครองไปถึงได้ยาก การออมรูปแบบนี้ได้แก่ การเล่นแชร์ การให้กู้เป็นการส่วนตัวโดยไม่มีสัญญากู้ยืม

4.3.3 การออมในสถาบันการออม

1) สถาบันการออม หมายถึง สถาบันการออมที่จัดตั้งภายใต้ระเบียบข้อบังคับของกฎหมาย และดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการออมแต่ละประเภทที่วางไว้ โดยสถาบันการออมดังกล่าวนี้มีอยู่หลายประการ และจัดตั้งขึ้นมาก็เพื่อเป้าหมายในการระดมเงินออมในระบบเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยรูปแบบของสถาบันการออมที่อยู่ภายในกฎหมาย เช่น

2) ธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันทางการออมที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการระดมเงินออมในระบบเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่มีเอกชนเป็นเจ้าของ สำหรับการออมที่ธนาคารพาณิชย์นั้นจะอยู่ในรูปของการฝากเงินซึ่งมีอยู่ 3 ลักษณะคือ ฝากออมทรัพย์ ฝากประจำ และฝากโดยมีใบรับฝาก

3) บริษัทเงินทุน เป็นสถาบันซึ่งระดมเงินออมโดยออกหลักทรัพย์ที่มีชื่อว่าตั๋วสัญญาใช้เงิน จำหน่าย โดยทั่วไปจะกำหนดอายุ และอัตราดอกเบี้ยไว้แน่นอน

จากแนวคิดด้านพฤติกรรมการออมทำให้ผู้วิจัยเข้าใจและทราบถึงจุดประสงค์ เป้าหมายของการออม ซึ่งพฤติกรรมการออมจะถูกนำไปใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดเป้าหมายที่วางไว้ให้เป็นจริง และเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดการออมที่ประสิทธิภาพเพื่อให้รูปแบบการออม อัตราผลตอบแทนของการออม และความเสี่ยงที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กับการวางแผนการออมส่วนบุคคล

4.4 หลักในการออม

การออมทรัพย์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเอง และระบบเศรษฐกิจส่วนรวม ผู้บริโภคจะต้องปฏิบัติตามหลักการออมทรัพย์ดังนี้

1) ต้องรู้จักเพิ่มพูนรายได้ ผู้บริโภคต้องมีความกระตือรือร้น ขยันขันแข็ง มานะอดทนในการประกอบสัมมาชีพ รู้จักคิดหาทางเพิ่มพูนรายได้ตลอดเวลา เพราะผู้มีรายได้มาก และรู้จักประหยัดการใช้จ่าย ย่อมมีโอกาสเก็บออมได้มากกว่าผู้มีรายได้น้อย หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ครอบครัวหารายได้มากเท่าไรก็มีโอกาสประหยัดเงินได้มากเท่านั้น

2) ต้องปลูกผังนิสัยการเก็บออม ผู้บริโภคควรต้องพยายามฝึกฝนตัวเองให้มีความสามารถที่ควบคุมการใช้จ่ายของตน ฝึกเก็บออมเงินอย่างสม่ำเสมอจนเคยชินเป็นนิสัย ผู้บริโภคและครอบครัวที่มองการณ์ไกลซึ่งมีการพิจารณาถึงสิ่งที่จำเป็นและต้องการไว้ล่วงหน้า ทั้งระยะสั้นและระยะยาวอยู่เสมอ ย่อมจะทำให้การใช้เงินเป็นไปอย่างระมัดระวัง และมีเงินออมเพื่อการใช้จ่ายในอนาคตตามต้องการได้ นิสัยการเก็บเงินอมย่อมทำให้ผู้บริโภคมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ดี แม้ว่าผู้

Ref. code: 25646304010041SEZ

มีรายได้น้อยจะทำการออมได้ยาก แต่ถ้าหากได้ฝึกจนเป็นนิสัยก็ย่อมจะทำได้การเก็บออมจะทำได้เพียงใดนั้นย่อขึ้นอยู่กับความพยายามและความตั้งใจแน่วแน่ของผู้บริโภคแต่ละครอบครัวควรถือเป็นหน้าที่ที่จะช่วยกันออมในสิ่งที่ควรออมและในสิ่งที่สามารถทำได้ การเก็บออมคนละเล็กละน้อยย่อมจะทำให้ครอบครัวมีเงินออมมากขึ้น หากไม่เชื่อใจว่าจะสามารถบังคับใจตนเองให้เก็บออมได้ก็อาจใช้วิธีการออมแบบบังคับทางอ้อม เช่น ฝากเงินประเภทประจำกับธนาคาร การซื้อสลากออมสิน การประกันชีวิตหรือเข้าเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ จากวิธีการดังกล่าวะทำให้ผู้บริโภคสามารถมีเงินออมได้

3) รู้จักทำงบประมาณวางแผนการใช้เงิน ผู้บริโภคควรจะได้มีการวางแผนการใช้เงิน โดยวิธีการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายปัจจุบันหรือวงเงินตามต้องการในอนาคต ทำประมาณการรายได้และรายจ่าย พิจารณารายการและจำนวนเงินรายจ่ายและทำบัญชีรายจ่ายประจำตัว และประจำครอบครัวตามรายจ่ายที่ต้องจ่ายจริงแต่ละเดือน

4) รู้จักสงเคราะห์คนอื่นเท่าที่จำเป็น ในเมื่อทุกคนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ทุกคนก็มีรายจ่ายจำเป็นส่วนหนึ่งเพื่องานสังคม เพื่อการกุศลหรือสาธารณะประโยชน์ส่วนรวม รายจ่ายส่วนนี้ผู้บริโภคควรกันเงินเอาไว้เท่าที่จำเป็น เช่น การสงเคราะห์บุคคลที่ด้อยกว่า งานแต่งงาน งานศพ งานบวชนาค การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ฯลฯ รายจ่ายเพื่องานสังคมที่ไม่มีความจำเป็น ควรจะยกเว้นไปบ้าง

4.5 วัตถุประสงค์ในการออม

การดำรงชีวิตในแต่ละวันปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการบริโภคอุปโภคนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ๆ การมีเงินออมไว้เพื่อใช้จ่ายจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องคำนึงถึง หากมองถึงวัตถุประสงค์ของการออมหรือเป้าหมายของการออมเงินนั้นมีหลายประการ ดังต่อไปนี้ (ลลินทิพย์ หาคำ, 2561 อ้างถึงในสุพัตรา นามบุญมี, 2563)

1) เพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน หรือเมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น หรือเกิดค่าใช้จ่ายขึ้นกะทันหัน เช่น ค่ารักษาพยาบาลเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดภัยพิบัติ ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

2) เพื่อใช้จ่ายสำหรับการศึกษา ทั้งการศึกษาต่อเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติมของตนเอง และการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงขั้นสูงของบุตรหลาน

3) เพื่อใช้จ่ายในการซื้อสินค้า สินค้าในข้อนี้หมายถึง เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงสินค้าที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต

4) เพื่อใช้สำหรับที่พักอาศัย สำหรับผู้ที่ไม่มีที่พักอาศัยเป็นของตนเองและต้องการซื้อที่อยู่อาศัย

Ref. code: 25646304010041SEZ

5) เพื่อใช้จ่ายในยามแก่ชรา ถือเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญมากในการออมของบุคคลทั่วไปเพราะวัยชราเป็นวัยที่ไม่มีรายได้ หรือมีรายได้น้อยลง

6) เพื่อใช้ในการจัดหาหลักประกันในชีวิต เช่น การทำประกันชีวิต การทำประกันอุบัติเหตุ เป็นต้น และเป็นการสร้างหลักประกันไว้บรรเทาทุกข์หรือความเดือดร้อนจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันในอนาคต

7) เพื่อแสวงหาผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่จะได้รับมาจากการออม ผลตอบแทนที่ได้รับ เช่น ดอกเบี้ย ผลกำไรจากการลงทุน เงินปันผล ผลกำไรจากส่วนต่างของมูลค่าที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น

8) เพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบธุรกิจ เช่น ค่าใช้จ่ายในการจดจัดตั้งบริษัท การเปิดธุรกิจใหม่หรือการขยายธุรกิจที่มีอยู่เดิม

9) เพื่อใช้ในกิจกรรมทางสังคม เช่น การให้ของขวัญผู้อื่นในโอกาสต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น วันเกิด วันแต่งงาน หรือวันปีใหม่ซึ่งถือเป็นประเพณีนิยมในสังคมไทย

10) เพื่อเป็นมรดกแก่ลูกหลาน ถือเป็นประเพณีนิยมของคนไทยที่บิดา มารดา ปู่ย่า ตายาย จะต้องเก็บออมเงิน ทอง หรือทรัพย์สินไว้มอบเป็นมรดกให้แก่ลูกหลานตามความสามารถของแต่ละบุคคล

11) เพื่อใช้จ่ายในกรณีอื่น ๆ เช่น สำหรับการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในงานแต่งงาน การมีลูกบุตร ส่งเสียเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น

4.6 การวางแผนการออมตามช่วงอายุ

การวางแผนการออมให้เหมาะสมกับช่วงอายุนั้น เป็นการบริหารการลงทุนในแต่ละช่วงอายุที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถแบ่งลักษณะการวางแผนการออมของแต่ละช่วงอายุ ดังนี้

1) วัยก่อนทำงาน (0-21 ปี) ในวัยเป็นวัยที่กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาเล่าเรียน ที่มาของรายได้ส่วนใหญ่จะเป็นสาเหตุการพึ่งพาคุณพ่อคุณแม่เพราะยังไม่มีรายได้เป็นของส่วนตัวและในวัยเดียวกันคนในวัยนี้ส่วนมากจะยังไม่มีภาระหนี้สินโดยเป้าหมายในการใช้จ่ายส่วนใหญ่ของคนในวัยนี้ก็คือเพื่อซื้อของใช้ส่วนตัวเกี่ยวกับเพื่อนหรือซื้อสินค้านั้นการวางแผนทางการวันที่สำคัญของคนในวัยนี้ก็ควรจะต้องเน้นการสร้างวินัยการออมเพื่ออนาคตที่มั่นคงเพราะหากคนวัยนี้มีวินัยการออมที่ดีแล้วจะทำให้ในช่วงอายุต่อ ๆ ไป เขาสามารถวางแผนทางการเงินได้ง่ายและเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ในส่วนการวางแผนการลงทุนของคนในช่วงนี้ก็จะเป็นเป็นการฝากเงินไว้กับธนาคารทั้งในรูปแบบออมทรัพย์หรือฝากประจำเพราะยังไม่มีเงินลงทุนมากนัก

2) ช่วงวัยเริ่มทำงาน (21- 30 ปี) สำหรับวัยเริ่มทำงานนี้เป็นวัยเริ่มต้นของการมีภาระหน้าที่และมีรายได้เป็นของตนเองซึ่งแน่นอนว่าเมื่อเริ่มต้นการทำงานก็จะมีเงินเดือนหรือรายได้ต่าง ๆ เข้ามาซึ่งก็อาจจะยังไม่สูงมากนัก แต่ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่จะสามารถเก็บออมเพื่อนำเงินไป

Ref. code: 25646304010041SEZ

ลงทุนต่อได้ทั้งนี้ในส่วนของค่าใช้จ่ายหรือภาระหนี้สินของคนในวัยนี้อาจยังไม่สูงมากนักเช่นกันเพราะเป็นวัยที่เพิ่งเริ่มสร้างเนื้อสร้างตัวโดยเป้าหมายในการใช้จ่ายส่วนใหญ่ของคนในวัยนี้ก็คือการซื้อสินค้าที่ทันสมัยตามกระแสการท่องเที่ยวเปิดประสบการณ์ซื้อของใช้ส่วนตัวหรือซื้อรถยนต์ที่มีมูลค่าไม่แพงมากดังนั้นการวางแผนการเงินของคนในวัยนี้จะต้องเป็นการให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การบริหารเงินโดยจะต้องมีการบริหารค่าใช้จ่ายและรายได้ให้เพียงพอและสามารถมีเงินเก็บออมเพื่อไปลงทุนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้ ในส่วนการวางแผนการลงทุนของคนในช่วงวัยนี้เนื่องจากยังมีระยะเวลาในการหารายได้เพิ่มอีกนานดังนั้นการวางแผนการลงทุนจึงสามารถลงทุนในความเสี่ยงที่ค่อนข้างสูงได้เพราะหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นจากการลงทุนก็ยังมีระยะเวลาที่จะสามารถหาเงินกลับมาได้

3) วัยเริ่มสร้างครอบครัว (31- 40 ปี) สำหรับคนที่อยู่ในช่วงอายุนี้เป็นวัยที่ต้องเพิ่มพูนความมั่งคั่งให้กับตนเองและเริ่มที่จะสร้างครอบครัวโดยมีรายได้และรายจ่ายอยู่ในระดับสูงแล้วหน้าที่การงานของคนในวัยนี้กำลังก้าวหน้าโดยเป้าหมายในการใช้จ่ายส่วนใหญ่ของคนในวัยนี้จะมุ่งไปที่การสร้างครอบครัวและออมเงินไว้เพื่ออนาคตอีกทั้งกำลังมองหาสินทรัพย์ที่ใหญ่ขึ้นอยากได้รถยนต์หรูหราขึ้นดังนั้นการวางแผนการเงินของคนในวัยนี้จะต้องให้ความสำคัญกับความเสี่ยงที่กำลังเผชิญเช่นภาระหนี้สินก้อนโตและที่สำคัญคือปัญหาเรื่องสุขภาพและอุบัติเหตุด้วยเหตุการณ์วางแผนการเงินจึงควรต้องกระจายความเสี่ยงเพราะมีภาระทางการเงินสูงขึ้นและควรเพิ่มในส่วนของแผนการออมและการลงทุนเพื่อวัยเกษียณ

4) วัยการงานมั่นคง (41- 55 ปี) ในวัยนี้เป็นวัยที่หน้าที่การงานและฐานะทางการเงินมีความมั่นคงแล้วและส่วนใหญ่จะมีรายได้สูงในขณะที่ภาระทางการเงินเริ่มลดลงลักษณะส่วนใหญ่ของคนในวัยนี้จะหันมาใส่ใจเรื่องสุขภาพมากขึ้นโดยเป้าหมายในการใช้จ่ายส่วนใหญ่ของคนในวัยนี้จะเป็นเรื่องของการวางแผนการศึกษาให้กับบุตรซึ่งต้องรักษาความมั่นคงทางการเงินและยังจะต้องระวังเรื่องการก่อหนี้รวมถึงปัญหาสุขภาพและอุบัติเหตุอีกด้วยที่สำคัญคนในวัยนี้จะต้องให้ความจริงจังกับการวางแผนเกษียณเพราะเหลือระยะเวลาในการหารายได้อีกไม่นานดังนั้นการวางแผนการเงินสำหรับคนในวัยนี้นั้นจะเน้นเรื่องการวางแผนภาษีและการวางแผนเกษียณอย่างเป็นระบบซึ่งจะต้องมีการกระจายการลงทุนและเริ่มลดสัดส่วนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงลง

5) วัยเกษียณอายุ 55 ปีขึ้นไป) สำหรับคนที่อยู่ในช่วงอายุนี้เป็นวัยของผู้ที่กำลังจะก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งจะไม่มีรายได้ประจำในขณะที่ภาระทางการเงินก็ลดลงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องค่าใช้จ่ายประจำวันและค่ารักษาสุขภาพโดยเป้าหมายทางการเงินส่วนใหญ่นั้นจะเป็นเรื่องของการมองหารายรับเพื่อนำมาใช้จ่ายประจำวันการท่องเที่ยวพักผ่อนและเก็บออมไว้ให้ลูกหลานและให้ความสำคัญในการวางแผนเพื่อส่งมอบทรัพย์สินไปให้ลูกหลานด้วยดังนั้นสำหรับรายรับจากการวางแผนการเงินในวัยนี้จะมาจากเงินบำเหน็จ-บำนาญเงินออมและผลตอบแทนจากการออมและการ

Ref. code: 25646304010041SEZ

ลงทุนตั้งแต่วัยทำงานอยู่ด้วยเหตุนี้หากต้องการลงทุนเพื่อเพิ่มรายได้การวางแผนทางการเงินจึงสองเป็นผลิตภัณฑ์การเงินที่มีความเสี่ยงต่ำเพื่อรักษาเงินต้น แต่ยังสามารถสร้างผลตอบแทนสม่ำเสมอ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑาธิบดิ์ ฤกษ์สันทัด (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนและข้าราชการในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พนักงานบริษัทเอกชนและข้าราชการที่มีการออมเงินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี สถานภาพโสด และไม่มีผู้อยู่ในอุปการะเลี้ยงดู พนักงานเอกชน มีรายได้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 20,001-25,000 บาท ส่วนข้าราชการมีรายได้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 15,001-20,000 บาท ด้านรายจ่ายพนักงานเอกชนมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ข้าราชการมีรายจ่ายเฉลี่ยต่ำกว่าพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ด้านพฤติกรรมการออมพบว่าทั้งพนักงานเอกชนและข้าราชการไม่มีการวางแผนการออม คือ ไม่มีการกำหนดไว้แน่นอนในแต่ละเดือนแต่จะออมตามเงินที่เหลือ และมีวัตถุประสงค์การออม คือ เก็บไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ด้านรูปแบบการออมส่วนใหญ่ออมประเภทเงินฝากออมทรัพย์

ไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์ และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสำรวจ (Survey Research Method ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นใช้การพิสูจน์ความแตกต่างแบบ T-test, F-test และวิเคราะห์การถดถอยด้วยสถิติ Multiple Linear Regression Analysis จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคตแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม ได้แก่ รายได้ และค่าใช้จ่าย มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

พิมพ์ลภัส สุขสวัสดิ์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของกลุ่มคนวัยทำงาน จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาถึงพฤติกรรมการออม และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมขอ

Ref. code: 25646304010041SEZ

งกลุ่มคนวัยทำงาน จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่เป็นกลุ่มคนวัยทำงานจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มคนวัยทำงานในจังหวัดปทุมธานีมีพฤติกรรมการออมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.96, S.D. = 0.423) และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมมี 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสินค้า ปัจจัยด้านรายจ่าย ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านโปรโมชั่นและปัจจัยด้านการศึกษา

สุริชา สาพรเจริญ (2561) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเรียงลำดับทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ในการออม ด้านรูปแบบการออม มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับสูง และด้านผลตอบแทน มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาสรุปผลได้ดังนี้

1) ด้านวัตถุประสงค์ในการออม ของประชาชนในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชาชนในเขตบางกะปิมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะออมเงินไว้เพื่อสำหรับใช้จ่ายไว้เพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชารวี บุตรบำรุง (2555) กล่าวว่าประชาชนมีความต้องการเก็บออมไว้ใช้ในยามชราหรือยามเจ็บป่วย รวมถึงการกู้เงินอื่น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศ หนองใหญ่ (2560) กล่าวว่า การที่ประชาชนมีการเก็บสะสมโดยนำเอารายได้ส่วนหนึ่งที่ไม่มีการใช้จ่ายออกไป เพื่อนำมาบริโภคหรือนำไปเป็นรายได้ส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายบริโภค โดยเก็บไว้มีวัตถุประสงค์เพื่อการนำไปใช้จ่ายซึ่งสามารถนำไปลงทุนต่อในอนาคต

2) ด้านรูปแบบการออม ของประชาชนในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชาชนในเขตบางกะปิ มีความต้องการในการเลือกรูปแบบการออมที่มีมูลค่าที่สามารถเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชลธิชา อัศวนิรันดร (2552) กล่าวว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการออมในรูปแบบสินทรัพย์ถาวร เช่น อาคาร ห้องชุด ที่ดินและการซื้อสินทรัพย์ประเภททุน

3) ด้านผลตอบแทน ของประชาชนในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชาชนในเขตบางกะปิการได้รับยกเว้นภาษีจากดอกเบี้ยเงินฝากเป็นเหตุผลต่อการตัดสินใจออม การจะทำให้บุคคลมีการออมเพิ่มมากยิ่งขึ้นนั้นก็ขึ้นอยู่กับผลตอบแทนมีมากเท่าใด นั้นก็คือยิ่งผลตอบแทนมีมากเท่าใดก็ส่งผลทำให้บุคคลมีความสนใจในการออมมากขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มรกต ฉายทองคำ (2557) กล่าวว่า ผลตอบแทนที่

Ref. code: 25646304010041SEZ

ประชาชนต้องการที่ไม่จำเป็นต้องเป็นผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน อาจจะเป็นการได้รับยกเว้นภาษีจากดอกเบี้ยเงินฝาก ผลตอบที่เป็นสิทธิประโยชน์ที่เป็นผลพลอยได้ที่สามารถสร้างดอกผลในลักษณะต่าง ๆ ก็สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ต้องการออมได้

ติยาภรณ์ รัตน์ทอง (2562) ได้ทำการศึกษาวินัยทางการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าวินัยทางการเงินของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าวินัยด้านการออมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือวินัยด้านค่าใช้จ่ายและพบว่าพฤติกรรมการออมของประชาชนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบที่นิยมใช้ออมเงินเป็นประจำคือฝากเงินกับสถาบันการเงิน เหตุผลหลักในการเก็บออมคือเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินความถี่ในการออมคือประจำทุกเดือนระยะเวลาในการเก็บออมคือ 5-10 ปีแนวโน้มการออมในอนาคตคือออมเท่าเดิมร้อยละของเงินที่ออมของรายได้คือต่ำกว่าร้อยละ 10 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าบุคคลที่ออมในวัยทำงานที่อยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีเพศอายุสถานภาพอาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกันและพบว่าวินัยทางการเงินมีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร

สุพัตรา นามบุญมี (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านรูปแบบการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีรูปแบบการออมโดยการนำเงินไปฝากธนาคาร ด้านพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมมีการกันเงินรายได้ไว้เป็นเงินออมในทุก ๆ เดือน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี เพศ ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวม ไม่ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี อายุ ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวมไม่ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี สถานภาพ ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวมไม่ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวม ไม่ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี อาชีพ ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวม ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวม ต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพและรายได้ต่อเดือน ต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการออมต่างกัน และประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการออม ไม่ต่างกัน นอกจากนี้ วัตถุประสงค์การออม มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการออมและด้านรูปแบบการออม

Ref. code: 25646304010041SEZ

ผลตอบแทนและความเสี่ยง มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการออม

การออมส่วนบุคคลเป็นพื้นฐานของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เพื่อป้องกันรายจ่ายฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น หรือออมเงินไว้สำหรับใช้จ่ายในช่วงที่มีรายได้ลดลง รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย หรือเมื่อบุคคลต้องออกจากงานหรือเข้าสู่วัยเกษียณแล้ว ถ้าหากบุคคลมีการออมเงินที่สะสมไว้แล้วจะไม่เป็นภาระของครอบครัว ซึ่งการออมจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีรายได้มากกว่ารายจ่าย โดยปัจจัยการเตรียมตัวด้านการออมและการลงทุนด้านความรู้ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และปัจจัยการเตรียมตัวด้านทรัพย์สินก่อนการเกษียณอายุ อ้างถึงใน ญาดา วัลยานนท์ และศนินันท์ สุวรรณหงส์ (2556)

อรุณี นุสิทธิ์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอธิบายความเพียงพอจากการออมเพื่อเตรียมเกษียณของผู้มีงานทำในประเทศไทย พบว่าความรู้ทางการเงินไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมและความเพียงพอจากการออมเพื่อเตรียมเกษียณ **พิกุล ปัญญา (2554)** ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของเจ้าหน้าที่การตลาดบริษัทหลักทรัพย์ พบว่าส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่การตลาดออมเงินน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ออมในสถาบันการเงินในรูปแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ และมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชราภาพ หรือเจ็บป่วยมากที่สุด ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออม พบว่า สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน มีผลต่อการออมของเจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการออมของผู้ออมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วัตถุประสงค์หลักของการออมคือ เพื่อไว้ใช้จ่ายหลังการเกษียณอายุ รูปแบบการออมที่เลือกคือ การฝากเงินกับธนาคาร การซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต และซื้ออสังหาริมทรัพย์มากกว่าการลงทุนซื้อตราสารการเงินในตลาดทุน โดยอ้างถึงใน ปิยรัตน์ กฤษณามระ และคณะ (2554)

สุรีรัตน์ ชัยวิรัตนะ (2555) ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมและการลงทุนกับสถาบันการเงินและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการถือครองผลิตภัณฑ์ทางการเงิน โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บข้อมูลจากเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุและการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค (Logistic Regression Analysis) ผลการศึกษา พบว่า การเก็บเงินวัตถุประสงค์เพื่ออนาคต มีการฝากเงินกับสถาบันการเงินต่าง ๆ มีการลงทุนผ่านกองทุนรวมต่าง ๆ หุ้น ทองคำ และอสังหาริมทรัพย์ ด้านความรู้ความเข้าใจด้านการออมการลงทุนจากข้อคำถาม 9 ข้อ ได้คะแนนเฉลี่ย 4.34 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.35 คะแนน ด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงพหุ พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีสัดส่วนการออมและการลงทุนในสถาบันการเงินต่อรายได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

ต่ำกว่าปริญญาตรี และตัวแปรด้านรายได้ สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ สำหรับวัตถุประสงค์เก็บเงินเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ข้างต้น พบว่า เป็นการศึกษาที่เน้นการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการออมของบุคคล การสร้างแบบจำลองในการออม โดยเน้นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เน้นแบ่งอาชีพที่เฉพาะเจาะจงได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านรูปแบบการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีรูปแบบการออมโดยการนำเงินไปฝากธนาคาร ด้านพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมมีการกันเงินรายได้ไว้เป็นเงินออมในทุก ๆ เดือน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี เพศ ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวม ไม่ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี อายุ ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวมไม่ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี สถานภาพ ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวมไม่ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวม ไม่ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มี อาชีพ ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวม ต่างกัน ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกันทำให้มีพฤติกรรมการออมโดยรวม ต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพและรายได้ต่อเดือน ต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการออมต่างกัน และประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการออม ไม่ต่างกัน นอกจากนี้ วัตถุประสงค์การออม มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการออมและด้านรูปแบบการออม ผลตอบแทนและความเสี่ยง มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการออม

Ref. code: 25646304010041SEZ

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19 มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

(1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
(2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(3) การรวบรวมข้อมูล
(4) วิธีการดำเนินการศึกษา
(5) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคนวัยทำงานอายุระหว่าง 15-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 2,517,568 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

กลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัย คือ คนวัยทำงานอายุระหว่าง 15-59 ปี โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้โดยใช้สูตรในการวิเคราะห์ของ Taro Yamane ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ 5% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+ N(e)^2}$$

กำหนดให้ N = จำนวนประชากร
n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (5%)

Ref. code: 25646304010041SEZ

แทนค่า $$n = \frac{2,517,568}{1+ 2,517,568\ (0.05)^2}$$

$$n = 399.38$$

$$\approx 400 \text{ คน}$$

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจาก เอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19 เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงสร้าง และเนื้อหาของแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางในการสร้างข้อคำถาม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นผู้ให้คำปรึกษาในเรื่องรูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่จะศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องด้านภาษา แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ครบถ้วน

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเรียบเรียงแล้ว พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC อยู่ในช่วงระหว่าง 0.8-1.0 มาใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

5) นำแบบสอบถามที่มีความตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้สูตรค่า

Ref. code: 25646304010041SEZ

สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) และค่าความเที่ยง (Reliability)

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

โดยแบบสอบถาม และหาความเชื่อมั่นของคำถาม โดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach) (Cronbach, 1970)) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\alpha = \frac{K}{K-1}\left[1-\frac{\sum S_i^2}{S_i^2}\right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.3 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วยข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หนังสือ ทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามในการศึกษาเกี่ยวกับคนวัยทำงานอายุระหว่าง 15-59 ปี จำนวน 400 คน

2) ตรวจสอบและเก็บรวมรวมข้อมูล และบันทึกข้อมูลลงโปรแกรมสำเร็จรูป STATA วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา

3.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

ดำเนินการศึกษาโดยการค้นคว้าจากตำราเกี่ยวกับพฤติกรรมและแรงจูงใจในการออมของวัยทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมเอกสาร หนังสือ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

Ref. code: 25646304010041SEZ

1) กำหนดเป้าหมายและความต้องการในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19

2) กำหนดข้อมูลและมาตรฐานของข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการศึกษาคือคนวัยทำงานอายุระหว่าง 15-59 ปี

3) ศึกษาแนวทางปัจจัยที่มีผลต่อการออมที่เหมาะสมกับคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ในช่วงโควิด

4) ออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลการศึกษา

5) การนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมแก่อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อขอคำแนะนำและการสนับสนุนในการดำเนินการทบทวนและสรุปผลการศึกษา

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พร้อมตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2) ดำเนินการปล่อยแบบสอบถามและส่งลิ้งค์ของแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 คน

3) เมื่อได้รับแบบสอบถามครบแล้ว ตรวจสอบความครบถ้วน และสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมาใน Google Form

4) นำแบบสอบถามที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์มาบันทึกข้อมูลลงโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลและผลการศึกษาต่อไป

3.6 สถิติที่จะใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่จะใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1) **สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)** คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ หรือจำนวนคน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกับตัวแปรต่าง ๆ ในแบบสอบถาม

2) **สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic)**

Ref. code: 25646304010041SEZ

การทดสอบความเป็นอิสระ (The χ^2 test for independence)

การทดสอบในกรณีตัวแปรสองตัวนี้เป็นการทดสอบเพื่อดูว่า ตัวแปรสองตัวนี้มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้าไม่สัมพันธ์กันหมายความว่าเป็นอิสระจากกัน ดังนั้นบางครั้งเรา จึงเรียกว่า การทดสอบความเป็นอิสระ (χ^2 - test for independence) ข้อมูลที่ได้จะอยู่ในระดับนามบัญญัติ (Nominal scale) ซึ่งอาจเป็นจานวนความถี่ สัดส่วน ร้อยละ ก็ได้ โดยแต่ละตัวแปรจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม หรือ 2 ประเภทขึ้นไป เช่น เพศ (ชาย - หญิง) กับวุฒิการศึกษา (ป.ตรี ป .โท ป.เอก) จะได้รูปแบบเป็น 2 x 3 ดังนั้นรูปแบบการวิเคราะห์อาจเป็นได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับจำนวนกลุ่มของแต่ละตัวแปร (2 x 2, 2 x 4, 3 x 2 เป็นต้น)

ในกรณีที่ข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งถูกจำแนกโดย ตัวแปร 2 ตัวแปร ซึ่งโดยทั่วไปข้อมูลที่นามาทดสอบจะเป็นข้อมูลจำแนก 2 ทาง โดยตัวแปรที่ 1 จะแบ่งเป็น r กลุ่ม (row) และตัวแปรที่ 2 จะแบ่งเป็น c กลุ่ม (column) เราจะเรียกตารางนี้ว่า ตารางการณ์จร ขนาด rxc (rxc contingency table) โดยข้อมูลที่วิเคราะห์อยู่ในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3.1

ตารางการณ์จรขนาด rxc (rxc contingency table)

ตัวแปรที่ 1	**ตัวแปรที่ 2**				**รวม**
	1	**2**	**...**	**c**	
1	O_{11}	O_{12}	...	O_{1c}	r_1
2	O_{21}	O_{22}	...	O_{2c}	r_2
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
R	O_{r1}	O_{r2}		O_{rc}	r_r
รวม	c_1	c_2		c_c	n

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

เมื่อ O_{ij} แทน ความถี่ของตัวแปรที่ 1 กลุ่ม i และตัวแปรที่ 2 กลุ่ม j

r_i แทน ความถี่รวมของตัวแปรที่ 1 กลุ่ม i ; i = 1, 2, ..., r

c_j แทน ความถี่รวมของตัวแปรที่ 2 กลุ่ม j ; j = 1, 2, ... , c

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตัวสถิติทดสอบ $\chi^2 = \sum_{i=1}^{r}\sum_{j=1}^{c}\frac{\left(O_{ij}-E_{ij}\right)^2}{E_{ij}}$

การวิเคราะห์ Ordered Probit Regression

แบบจำลอง Ordered Probit เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรทางเลือกอเนกนาม (Multinomial Choice Variables) แบบจำลองนี้ถูกสร้างขึ้นมาในลักษณะการถดถอยแฝง (Latent Regression) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แบบจำลอง Ordered Probit ในการประมาณค่า โดยที่ในแต่ละลำดับ โดยที่แบบจำลองตัวแปรที่มีการวัดแบบเรียงลำดับ (Ordered Response Model) พิจารณาแบบจำลองซึ่งแบบจำลองไม่มี Intercept เราสามารถเขียนแบบจำลองแบบเรียงลำดับได้ดังนี้

$$y_i^* = \beta' X + u_i ; y_i^* = 1, 2, 3, ..., J$$

โดยที่ $y_i^* = 1$ เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพที่อันดับต่ำสุด และ $y_i^* = J$ เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพที่มีอันดับสูงที่สุด β' แทนเวกเตอร์ของค่าพารามิเตอร์ X แทนเวกเตอร์ของค่าตัวแปรอิสระ ในที่นี้แทนปัจจัยส่วนบุคคล และ u_i แทนตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อน

เมื่อกำหนดให้ u_i มีการแจกแจงแบบปกติมาตรฐาน (Standard Normal Distribution: u_i ~N(0,1)) เช่นพิจารณาจำนวนเงินที่ออมต่อครั้ง โดยที่ 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท 2) 1,001 – 2,000 บาท 3) 2,001 – 3,000 บาท และ 4) มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป

ความน่าจะเป็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะมีจำนวนเงินที่ออมต่อครั้ง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท 1,001 – 2,000 บาท 2,001 – 3,000 บาท และ มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไปเขียนได้ดังสมการดังนี้ตามลำดับ

$$\begin{aligned} P\left(y=1\middle|X\right) &= P\left(y_i^* \le \alpha_1\right) \\ &= \Phi\left(\alpha_1 - \beta' X\right) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} P\left(y=2\middle|X\right) &= P\left(\alpha_1 < y_i^* \le \alpha_2\right) \\ &= \Phi\left(\alpha_2 - \beta' X\right) - \Phi\left(\alpha_1 - \beta' X\right) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} P\left(y=3\middle|X\right) &= P\left(\alpha_2 < y_i^* \le \alpha_3\right) \\ &= \Phi\left(\alpha_3 - \beta' X\right) - \Phi\left(\alpha_2 - \beta' X\right) \end{aligned}$$

Ref. code: 25646304010041SEZ

$$P\left(y=4\middle|X\right)=P\left(y_i^*>\alpha_3\right)$$
$$=1-\Phi\left(\alpha_3-\beta'X\right)$$

$\Phi\left(.\right)$ คือ Cumulative Standard Normal Distribution และสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ α และ β ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด เรียกพารามิเตอร์เหล่านี้ว่า “Ordered Probit Model” โดยที่เราจะทดสอบสมมติฐานว่าตัวแปรที่สนใจมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการออมจากพารามิเตอร์ β ในแบบจำลอง

Ref. code: 25646304010041SEZ

บทที่ 4
ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครในช่วงโควิด-19 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคนวัยทำงานอายุระหว่าง 15-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยสามารถนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

4.1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ โรคประจำตัว ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส การพำนักพักอาศัย ท่านเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่ท่านพำนักอยู่หรือไม่ อาชีพ จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน ท่านเคยมี รายได้ต่อเดือนประมาณเท่าไร ก่อน และหลัง มีโควิด-19 ท่านเคยมี ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ประมาณเท่าไร ก่อน และ หลัง มีโควิด-19 โดยหาค่าความถี่และร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเด็นคำถาม	จำนวน (n=400)	ร้อยละ (100.0)
เพศ		
- ชาย	196	0.49
- หญิง	204	0.51
อายุ		
- 15 – 20 ปี	2	5.0
- 21 – 25 ปี	27	8.6
- 26 – 30 ปี	138	5.34
- 31 - 35 ปี	58	5.14
- 36 – 40 ปี	58	5.14
- 41 – 45 ปี	51	8.12
- 46 - 50 ปี	21	3.5
- มากกว่า 50 ปี	45	3.11

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	จำนวน (n=400)	ร้อยละ (100.0)
โรคประจำตัว		
- มีโรคประจำตัว	81	3.20
- ไม่มีโรคประจำตัว	319	7.79
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	25	3.6
- ปริญญาตรี	234	5.58
- ปริญญาโท หรือสูงกว่า	141	2.35
สถานภาพสมรส		
- โสด	274	5.68
- สมรส	114	5.28
- หย่าร้าง /หม้าย	12	0.3
ท่านมีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพมหานครหรือไม่		
- มี	336	0.84
- ไม่มี	64	0.16
ท่านเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่ท่านพำนักอยู่หรือไม่		
- เป็นของตนเอง	194	5.48
- เช่า	147	8.36
- เป็นผู้อาศัย	57	.14
- อื่น ๆ	2	5.0
อาชีพ		
- ข้าราชการ	136	0.34
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	60	0.15
- พนักงานบริษัทเอกชน	141	3.35
- ค้าขายธุรกิจส่วนตัว/	60	0.15
- อื่น ๆ	3	8.0

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	จำนวน (n=400)	ร้อยละ (100.0)
จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน		
- น้อยกว่า10 ปี	238	5.59
- ตั้งแต่ 15 ปีแต่ไม่เกิน 10 ปี	66	5.16
- ตั้งแต่ 20 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปี	47	8.11
- มากกว่า 20ปีขึ้นไป	49	3.12
ท่านเคยมี รายได้ต่อเดือนช่วงก่อนมีโควิดประมาณเท่าไร		
- ต่ำกว่า 10,000 บาท	4	0.1
- 10,001 - 20,000 บาท	105	3.26
- 20,001 – 30,000 บาท	104	0.26
- 30,001 – 40,000 บาท	73	3.18
- 40,001 – 50,000 บาท	44	0.11
- มากกว่า 50,001 บาท	70	4.17
ท่านเคยมี รายได้ต่อเดือนช่วงที่ต้องปิดเมืองมีโควิดประมาณเท่าไร		
- ต่ำกว่า 10,000 บาท	26	5.6
- 10,001 - 20,000 บาท	115	7.28
- 20,001 – 30,000 บาท	90	5.22
- 30,001 – 40,000 บาท	69	3.17
- 40,001 – 50,000 บาท	48	0.12
- มากกว่า 50,001 บาท	52	0.13
ท่านเคยมี รายได้ต่อเดือนช่วงคลายล็อคในปัจจุบันประมาณเท่าไร		
- ต่ำกว่า 10,000 บาท	10	5.2
- 10,001 - 20,000 บาท	113	2.28
- 20,001 – 30,000 บาท	98	5.24
- 30,001 – 40,000 บาท	63	8.15
- 40,001 – 50,000 บาท	56	0.14
- มากกว่า 50,001 บาท	60	0.15

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	จำนวน (n=400)	ร้อยละ (100.0)
ท่านเคยมี ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ช่วงก่อนมีโควิดประมาณเท่าไร		
- ต่ำกว่า 10,000 บาท	51	7.12
- 10,001 - 20,000 บาท	155	8.38
- 20,001 – 30,000 บาท	84	0.21
- 30,001 – 40,000 บาท	43	7.10
- 40,001 – 50,000 บาท	40	0.10
- มากกว่า 50,001 บาท	27	8.6
ท่านเคยมี ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ช่วงที่ต้องปิดเมืองมีโควิดประมาณเท่าไร		
- ต่ำกว่า 10,000 บาท	60	0.15
- 10,001 - 20,000 บาท	152	0.38
- 20,001 – 30,000 บาท	93	3.23
- 30,001 – 40,000 บาท	48	0.12
- 40,001 – 50,000 บาท	26	5.6
- มากกว่า 50,001 บาท	21	2.5
ท่านเคยมี ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ช่วงคลายล็อคในปัจจุบันประมาณเท่าไร		
- ต่ำกว่า 10,000 บาท	39	8.9
- 10,001 - 20,000 บาท	154	5.38
- 20,001 – 30,000 บาท	93	2.23
- 30,001 – 40,000 บาท	48	0.12
- 40,001 – 50,000 บาท	40	0.10
- มากกว่า 50,001 บาท	26	5.6
ก่อนการระบาดของโควิด-19 ท่านมี หนี้สิน หรือไม่		
- ไม่มี	162	5.40
- มี ไม่เกิน 10,000 บาท	48	0.12
- มี 100,000 – 500,000	117	3.29
- มี เกิน 500,000 บาท	73	3.18

*หมายเหตุ.*จากการรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

ผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมการออมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ดังนี้

เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 26 – 30 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมา คือ น้อยกว่า 15 ปี, 31 - 35 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5

โรคประจำตัว พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 79.7 รองลงมาคือ มีโรคประจำตัว จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ ปริญญาตรี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 รองลงมาคือ ปริญญาโท หรือสูงกว่า จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5

สถานภาพสมรส พบว่า ส่วนใหญ่ -โสด จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมา คือสมรส จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5

4.2 ความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการออม

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการออม โดยหาค่าความถี่และร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละด้านพฤติกรรมการออม

ประเด็นคำถาม	จำนวน (n=400)	ร้อยละ (100.0)
วัตถุประสงค์ในการออม (ข้อ 1 ตอบได้มากกว่า)		
- เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน	343	8.85
- เพื่อใช้จ่ายยามเกษียณ	207	7.51
- เพื่อการลงทุน	173	3.43
- เพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลาน	75	8.18
จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน		
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	48	0.12
- 1,001 – 2,000 บาท	47	8.11
- 2,001 – 3,000 บาท	61	3.15
- มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	244	0.61

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละด้านพฤติกรรมการออม (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	จำนวน (n=400)	ร้อยละ (100.0)
ความถี่ในการออมต่อปี		
- น้อยกว่า 4 ครั้งต่อปี	56	0.14
- 4 - 6 ครั้งต่อปี	69	3.17
- 7 – 11 ครั้งต่อปี	111	8.27
- มากกว่า 12 ครั้งต่อปี	164	0.41
ระยะเวลาในการออมเงิน		
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	154	5.38
- 5 – 10 ปี	85	3.21
- 11 – 15 ปี	56	0.14
- 16 – 20 ปี	46	5.11
- 21 – 25 ปี	21	3.5
- มากกว่า 26 ปีขึ้นไป	38	4.9
จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน		
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท	139	8.34
- 100,001 – 200,000 บาท	64	0.16
- 200,001 – 300,000 บาท	29	2.7
- มากกว่า 300,001 บาทขึ้นไป	168	0.42

*หมายเหตุ.*จากการรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษา

ผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมการออมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ดังนี้ วัตถุประสงค์ในการออม พบว่า ส่วนใหญ่เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 85.8 รองลงมาคือ เพื่อใช้จ่ายยามเกษียณ จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 และอันดับสามเพื่อการลงทุนจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 ตามลำดับ

จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนเงินมากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 รองลงมาคือ 2,001 – 3,000 บาท จำนวน 61 คน

Ref. code: 25646304010041SEZ

คิดเป็นร้อยละ 15.3 และอันดับสามคือ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ตามลำดับ

ความถี่ในการออมต่อปี พบว่า ส่วนใหญ่ มากกว่า 12 ครั้งต่อปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ 7 – 11 ครั้งต่อปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 และอันดับสามคือ 4 – 6 ครั้งต่อปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ตามลำดับ

ระยะเวลาในการออมเงิน พบว่า ส่วนใหญ่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาคือ 5-10 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 และอันดับสามคือ 11-15ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ตามลำดับ

จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนเงินมากกว่า 300,001 บาทขึ้นไป จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมาคือ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 และอันดับสามคือ 100,001 – 200,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 ตามลำดับ

4.3 ความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีดังนี้

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19

หัวข้อประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสำคัญ	ลำดับที่
1. จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้รายจ่ายต่อเดือนสูงขึ้น	3.13	1.113	ปานกลาง	4
2. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้รายได้ ลดน้อยลง	3.04	1.205	ปานกลาง	8
3. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19ทำให้การออม ลดน้อยลง	3.10	1.190	ปานกลาง	5

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19 (ต่อ)

หัวข้อประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสำคัญ	ลำดับที่
4. ท่านมีการเตรียมความพร้อมในการวางแผนค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	3.31	0.967	มาก	1
5. ท่านมีการวางแผนรายได้ให้พอใช้ในเดือนถัด ๆ ไปหากท่านขาดรายได้	3.27	0.969	มาก	3
6. ท่านคิดว่าโครงการ คนละครึ่ง สามารถลดรายจ่าย และทำให้ท่านมีเงินเหลือออมมากยิ่งขึ้น	2.84	1.080	ปานกลาง	10
7. ท่านคิดว่าโครงการ ม.33 เรารักกัน สามารถลดรายจ่าย และทำให้ท่านมีเงินเหลือออมมากยิ่งขึ้น	2.62	1.131	ปานกลาง	12
8. ท่านจะนำเงินออมออกมาใช้ เมื่อค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนไม่เพียงพอ	3.30	1.047	มาก	2
9. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน	3.08	1.164	ปานกลาง	6
10. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ท่านต้องหารายได้เสริม	3.07	1.196	ปานกลาง	7
11. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ท่านต้องย้ายที่อยู่อาศัย	1.84	1.097	น้อย	13
12. หากท่านไม่มีรายได้ ท่านคิดว่าจำนวนเงินออมที่มีอยู่จะเพียงพอต่อการใช้จ่ายในอีก 3 เดือนข้างหน้า	3.08	1.219	ปานกลาง	6
13. มาตรการ Work Form Home ทำให้รายจ่ายของท่าน ลดน้อยลง	2.85	1.292	ปานกลาง	9
14. มาตรการ Lockdown ที่ไม่ให้กินอาหารที่ร้านทำให้รายจ่ายของท่าน ลดน้อยลง	2.75	1.282	ปานกลาง	11

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

จากตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเรื่อง ท่านมีการเตรียมความพร้อมในการวางแผนค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉินมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.31 (S.D. = .967) รองลงมา ท่านจะนำเงินออมออกมาใช้ เมื่อค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนไม่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 4.30 (S.D. =1.047) และมีความคิดเห็นเรื่องท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ท่านต้องย้ายที่อยู่อาศัย น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.84 (S.D. =1.097) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4

ตัวอย่างผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

(นามสมมติ) เพศ	อายุ	อาชีพ	รายได้/เดือน (บาท)	รายละเอียด
นางสาว ก เพศหญิง	35 ปี	พนักงานบริษัทเอกชน	30,000	เป็นคนมีการวางแผนการใช้เงินอย่างรอบคอบ ไม่มีหนี้สิน ออมเงินเพื่อให้สามารถนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เป็นทุนการศึกษาบุตร 2 คนและค่ารักษาพยาบาลสามี (ป่วยติดเตียง) แรงจูงใจในการลงทุน ความเสี่ยงต่ำ ลงทุนฝากออมทรัพย์ 3 แสนบาท หลังเกิดสถาณการณ์โควิด ประหยัดเพิ่มมากขึ้น และมีเป้าหมายระยะสั้นต้องการหารายได้เสริม และแหล่งลงทุนอื่นเพิ่มและมีการมองถึงเรื่องความมั่นคงในการสร้างอนาคตและเพื่อเตรียมเกษียณอายุ
นาย ข เพศชาย	24 ปี	ตัดต่อวิดีโอ (ฟรีแลนซ์)	18,000	มีการวางแผนออมเงินและลงทุนหลากหลายช่องทาง รับความเสี่ยงและผลตอบแทน มีหนี้สิน การลงทุนซื้อกองทุน 5,000 ทุกเดือน ลงทุนรวมตราสารหุ้น 2,000 ระยะสั้นไว้เผื่อฉุกฉิน ออมเพื่อมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และใช้ชีวิตแบบที่ตัวเองต้องการและจ่ายหนี้สิน จากผลกระทบจากโควิด-19 ทำให้งานลดลง เงินเดือนลด นำเงินฉุกเฉินสำรองมาใช้ชั่วคราว

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.4

ตัวอย่างผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (ต่อ)

(นามสมมติ) เพศ	อายุ	อาชีพ	รายได้/เดือน (บาท)	รายละเอียด
นาย ค เพศชาย	31 ปี	พนักงานบริษัทเอกชน	50,000	พื้นฐานเป็นคนมีการวางแผนการใช้เงินอย่างรอบคอบ มีหนี้สิน คือหนี้บ้าน จ่ายประมาณ 25% ค่าใช้จ่ายส่วนตัว 25% โอนให้ที่บ้านอีก 20% อีก 30% คือเงินเก็บ โดยจะแบ่งเป็นซื้อหุ้น DCA 10% กองทุน DCA 10% และอีก10% คือเก็บไว้เป็นเงินสำรองฉุกเฉิน และมีแผนว่าจะซื้อบ้านอีกหลัง โรคระบาดโควิด-19 ไม่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนรายได้และการตัดสินใจต่อการลงทุนเพิ่ม
นาย ง เพศชาย	24 ปี	พนักงานบริษัท	25,000	พื้นฐานเป็นคนมีการวางแผนการใช้เงินอย่างรอบคอบ มีหนี้สินกยศ. ผ่อนเดือนละ 1,500 บาท ชอบการออมและการลงทุนแบบระยะสั้นโดยส่วนมากจะออมเงินเพื่อให้สามารถนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน มีเงินฝากออมทรัพย์ กองทุนประกันสังคม แรงจูงใจในการลงทุนผลตอบแทนสูงมีการลงทุนสกุลเงินดิจิทัล หลังเกิดโควิด-19 รายได้ไม่เปลี่ยนแปลงและคิดหาแหล่งลงทุนเพิ่ม

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.4

ตัวอย่างผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (ต่อ)

(นามสมมติ) เพศ	อายุ	อาชีพ	รายได้/เดือน (บาท)	รายละเอียด
นางสาว จ เพศหญิง	25 ปี	ธุรกิจส่วนตัว	70,000	มีการวางแผนออมเงินและลงทุนหลากหลายช่องทางทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีหนี้สิน จัดการหนี้สินอย่างเหมาะสม มีการออมทุกเดือนสม่ำเสมอ มีค่าใช้จ่ายประจำวันและออมเงินก็บเงินไว้ตอนเกษียณ เลือกแหล่งการลงทุนที่มีความมั่นคง เงินฝากออมทรัพย์ เป้าหมายการออมระยะยาวส่วนใหญ่คือเพื่อสำหรับอนาคตกู้เงินซื้อที่อยู่และยานพาหนะ เป้าหมายอยากสร้างความมั่นคงให้ครอบครัว หลังโควิด-19ส่งผลกระทบรายได้ลดลง 30%-40 % รายได้ที่ลดลงค่าใช้จ่ายยังเท่าเดิม ต้องพยุงธุรกิจจากโควิดระลอกใหม่นำเงินฉุกเฉินมาใช้และประหยัด

*หมายเหตุ.*จากการรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษา

จากตารางที่ 4.4 จากการวิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมการออมของประชากรในวัยทำงานในสถานการณ์โควิด-19 ในสายอาชีพที่ต่างกันทำให้มีการออมที่ต่างกัน ยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 มีส่วนทำให้หลายคนขาดสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจากเกิดข้อจำกัดในเรื่องของรายได้โดยผู้ที่เริ่มออมเงิน โดยอาจจะยังไม่มีจำนวนเงินออมมากนัก จะมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันออกไปดังทฤษฎีวงจรชีวิต

แหล่งการลงทุนทางการเงินที่กลุ่มตัวอย่างใช้สำหรับออมเงินลงทุนมีหลากหลายรูปแบบ โดยส่วนมาก จะพูดถึงเรื่องของผลตอบแทน ซึ่งทางเลือกในการลงทุนนั้นมีค่อนข้างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น การลงทุนสกุลเงินดิจิทัล ซื้อหุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์ ซื้อกองทุนประกันสังคม นอกจากนั้นการฝากออมทรัพย์ ฝากประจำกับธนาคาร เป็นวิธีในการออมเงินที่ นางสาว ก (นามสมมติ) และนาย ง (นามสมมติ) เลือกใช้ในการออม เนื่องจากการฝากเงินประเภทนี้ความเสี่ยงต่ำผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยที่ได้ค่อนข้างต่ำ

Ref. code: 25646304010041SEZ

ในส่วนของความเสี่ยงในการลงทุน และ ผลประโยชน์ทางการลงทุน หลายคนมีเหตุผลให้เริ่มออมเงินหลัก จากการต้องนำเงินสำรองออกมาใช้เพื่อเหตุการณ์ฉุกเฉินโรคระบาดโควิด-19 ถูกพูดถึงหลายครั้ง หากแบ่งกลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์ออกเป็นคนที่มีครอบครัวแล้ว และยังไม่มีครอบครัว จะเห็นได้ว่าในขณะที่คนที่ยังไม่มีครอบครัวอยากมีเงินเอาไว้ใช้ในการใช้ชีวิตแบบที่ต้องการ เช่น ซื้อสิ่งของที่ตนอยากได้ การท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนคนที่มีครอบครัวแล้วมองถึงเรื่องความมั่นคงในการสร้างอนาคตและเพื่อเตรียมตัวเกษียณอายุ เพื่อลงทุนทำในธุรกิจส่วนตัว ซึ่งผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้กล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายใน การลงทุนของแต่ละคนมีความหลากหลาย

4.4 การทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรและพฤติกรรมการออม

เพื่อศึกษาว่าตัวแปรเชิงคุณภาพจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมหรือไม่ เนื่องด้วยลักษณะการเก็บข้อมูลอยู่ในรูปแบบของช่วงตัวเลขหรือเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ทำให้มาตรการวัดที่ต่ำที่สุดในข้อมูลชุดนี้คือมาตราเรียงลำดับ (Ordinal scale) จึงจะตรวจสอบความสัมพันธ์จากการทดสอบไคสแควร์ความเป็นอิสระต่อกัน

ตารางที่ 4.5

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรเพศ และจำนวนเงินออมต่อเดือน

เพศ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
ชาย	17	17	26	130	190
หญิง	28	27	35	103	193
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(3) = 9.3953 Pr = 0.024					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.6

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรอายุ และจำนวนเงินออมต่อเดือน

อายุ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
15 – 20 ปี	0	0	0	2	2
21 – 25 ปี	7	1	2	16	26
26 – 30 ปี	14	20	23	73	130
31 - 35 ปี	10	7	9	29	55
36 – 40 ปี	4	7	12	34	57
41 – 45 ปี	5	3	7	34	49
46 - 50 ปี	2	2	0	17	21
มากกว่า 50 ปี	3	4	8	28	43
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(21) = 24.2784 Pr = 0.280					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

ตารางที่ 4.7

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรการมีโรคประจำตัว และจำนวนเงินออมต่อเดือน

การมีโรคประจำตัว	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
มีโรคประจำตัว	6	5	13	52	76
ไม่มีโรคประจำตัว	39	39	48	181	307
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(3) = 4.1676 Pr = 0.244					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.8

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรระดับการศึกษาและจำนวนเงินออมต่อเดือน

ระดับการศึกษา	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	11	6	5	3	25
ปริญญาตรี	28	31	41	124	224
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	6	7	15	106	134
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(6) = 58.5275 Pr = 0.000					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

ตารางที่ 4.9

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรสถานภาพสมรสและจำนวนเงินออมต่อเดือน

สถานภาพสมรส	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
โสด	32	34	49	145	260
สมรส	11	8	11	81	111
หย่าร้าง / หม้าย	2	2	1	7	12
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(6) = 11.4038 Pr = 0.077					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.10

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรการมีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพและจำนวนเงินออมต่อเดือน

การมีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
มี	27	34	51	207	319
ไม่มี	18	10	10	26	64
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(3) = 23.8459 Pr = 0.000					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

ตารางที่ 4.11

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างการเจ้าของที่อยู่อาศัยและจำนวนเงินออมต่อเดือน

การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
มีเป็นของตนเอง	15	16	24	134	189
เป็นผู้อาศัย	17	16	23	80	136
เช่าเขาอยู่	13	11	14	18	56
อื่น ๆ	0	1	0	1	2
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(9) = 31.6260 Pr = 0.000					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.12

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างอาชีพและจำนวนเงินออมต่อเดือน

อาชีพ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
ข้าราชการ	28	19	31	51	129
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	9	4	42	59
พนักงานบริษัทเอกชน	11	12	18	102	143
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2	4	8	36	50
นักเรียน/นิสิตนักศึกษา	0	0	0	2	2
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(12) = 45.2935 Pr = 0.000					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

ตารางที่ 4.13

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างรายได้ต่อเดือนช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด 19 และจำนวนเงินออมต่อเดือน

รายได้ต่อเดือนช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด 19	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
10,001-20,000 บาท	30	21	22	25	98
20,001–30,000 บาท	8	19	17	58	102
30,001–40,000 บาท	5	2	14	48	69
40,001–50,000 บาท	0	1	6	37	44
ต่ำกว่า 10,000 บาท	1	0	0	2	3
มากกว่า 50,001 บาท	1	1	2	63	67
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(15) = 119.8017 Pr = 0.000					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.14

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างรายได้ต่อเดือนช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ และจำนวนเงินออมต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน ช่วงที่ต้องล็อคดาวน์	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
10,001-20,000 บาท	25	27	24	31	107
20,001–30,000 บาท	8	10	16	53	87
30,001–40,000 บาท	6	2	9	51	68
40,001–50,000 บาท	0	1	7	40	48
ต่ำกว่า 10,000 บาท	6	4	5	8	23
มากกว่า 50,001 บาท	0	0	0	50	50
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(15) = 112.1159 Pr = 0.000					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

ตารางที่ 4.15

ผลการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างรายได้ต่อเดือนช่วงภายหลังคลายล็อคดาวน์ในปัจจุบันและจำนวนเงินออมต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน ช่วงภายหลังคลายล็อคดาวน์	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน				รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท	2,001 – 3,000 บาท	มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป	
10,001-20,000 บาท	28	28	23	26	105
20,001–30,000 บาท	7	13	18	57	95
30,001–40,000 บาท	5	2	11	44	62
40,001–50,000 บาท	2	1	7	45	55
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3	0	2	4	9
มากกว่า 50,001 บาท	0	0	0	57	57
รวม	45	44	61	233	383
Pearson chi2(15) = 127.6510 Pr = 0.000					

*หมายเหตุ.*จากการคำนวณข้อมูลโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

จากการทดสอบความเป็นอิสระต่อกันโดยใช้การทดสอบไคสแควร์ พิจารณาว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์จากการพิจารณาค่า p-value หรือค่า Pr ในได้จากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ STATA สำหรับปัจจัยเพศมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ที่ระดับนัยสำคัญ 5% ตัวแปรอายุและการมีโรคประจำตัวไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนที่ระดับนัยสำคัญ 1% นอกจากนี้สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมต่อเดือนที่ระดับนัยสำคัญ 10% การมีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพฯ การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย อาชีพ รายได้ต่อเดือน(ช่วงก่อนเกิดโควิด-19 ช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ และคลายล็อคดาวน์) มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมต่อเดือนที่ระดับนัยสำคัญ 1% อย่างไรก็ตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ต้องการดูขนาดความสัมพันธ์และทิศทางซึ่งการทดสอบความเป็นอิสระสามารถบอกได้เฉพาะผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนั้นจึงต้องใช้แบบจำลองออร์เดอร์โพรบิตในลำดับต่อไป

4.5 การประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ของปัจจัยที่มีอิทธิพลผลต่อพฤติกรรมการออม

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมด้วยแบบจำลอง Ordered Probit Model เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่กำหนด หรือความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัย ณ ระดับค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ในที่นี้ได้แก่ จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ความถี่ในการออมต่อปี ระยะเวลาในการออมเงิน และจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน ในเชิงความสัมพันธ์ของตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ โรคประจำตัว ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส การพำนักอาศัยในกรุงเทพมหานคร การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่พำนักอยู่ อาชีพ จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน (ช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 ช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ และช่วงภายหลังคลายล็อคดาวน์ในปัจจุบัน) ค่าใช้จ่ายต่อเดือน (ช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 ช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ และช่วงภายหลังคลายล็อคดาวน์ในปัจจุบัน) การมีหนี้สิน และความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19 จำแนกตามพฤติกรรมการออม ได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.16

ผลการประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ของพฤติกรรมการออม 4 ลักษณะ

ตัวแปรอิสระ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน	ความถี่ในการออมต่อปี	ระยะเวลาในการออมเงิน	จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน
เพศหญิง	-0.082	-0.172	-0.092	-0.186
	(0.175)	(0.140)	(0.136)	(0.161)
อายุ (กลุ่มฐาน: 15 – 20 ปี)				
21 – 25 ปี	-6.392	-2.652**	-0.155	-0.121
	(1,088.601)	(1.050)	(1.000)	(1.088)
26 – 30 ปี	-6.759	-2.640**	0.104	-0.147
	(1,088.601)	(1.055)	(0.992)	(1.072)
31 - 35 ปี	-6.961	-2.592**	0.179	0.133
	(1,088.601)	(1.050)	(0.986)	(1.067)
36 – 40 ปี	-6.744	-2.808***	0.155	0.548
	(1,088.601)	(1.047)	(0.979)	(1.058)
41 – 45 ปี	-6.821	-2.430**	0.434	0.133
	(1,088.601)	(1.054)	(0.987)	(1.078)
46 - 50 ปี	-6.756	-2.758**	0.721	0.654
	(1,088.601)	(1.082)	(1.017)	(1.126)
มากกว่า 50 ปี	-6.960	-3.271***	0.272	0.152
	(1,088.601)	(1.101)	(1.028)	(1.152)
ไม่มีโรคประจำตัว	-0.386*	-0.399**	-0.036	-0.415**
	(0.219)	(0.170)	(0.163)	(0.204)
ระดับการศึกษา (กลุ่มฐาน: ต่ำกว่าป.ตรี)				
ปริญญาตรี	0.762**	0.598**	-0.064	1.255***
	(0.319)	(0.278)	(0.295)	(0.373)
ปริญญาโท หรือสูงกว่า	1.212***	0.799***	0.032	1.602***
	(0.343)	(0.291)	(0.305)	(0.390)
สถานภาพสมรส (กลุ่มฐาน: โสด)				
สมรส	-0.076	-0.221	-0.001	0.165
	(0.219)	(0.173)	(0.165)	(0.197)
หย่าร้าง / หม้าย	-0.208	-0.345	0.117	0.003
	(0.557)	(0.401)	(0.386)	(0.546)

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.16

ผลการประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ของพฤติกรรมการออม 4 ลักษณะ (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน	ความถี่ในการออมต่อปี	ระยะเวลาในการออมเงิน	จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน
ไม่มีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพฯ	-0.627***	-0.340*	-0.562***	-0.278
	(0.209)	(0.179)	(0.187)	(0.213)
การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่พำนักอยู่ (กลุ่มฐาน: มีเป็นของตนเอง)				
เป็นผู้อาศัย	-0.463**	-0.000	-0.153	-0.310*
	(0.185)	(0.153)	(0.148)	(0.174)
เช่าเขาอยู่	-0.490**	-0.424**	-0.598***	-0.517**
	(0.230)	(0.206)	(0.216)	(0.242)
อื่น ๆ	0.345	-0.955	-6.361	0.423
	(0.985)	(0.826)	(457.763)	(0.962)
อาชีพ (กลุ่มฐาน: ข้าราชการ)				
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0.301	0.458**	0.374*	0.494**
	(0.246)	(0.209)	(0.201)	(0.239)
พนักงานบริษัทเอกชน	0.278	0.264	0.016	-0.034
	(0.203)	(0.170)	(0.169)	(0.193)
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	0.373	0.271	0.061	0.359
	(0.291)	(0.232)	(0.222)	(0.281)
นักเรียน/นิสิตนักศึกษา	6.654	-1.768*	0.235	0.879
	(1,088.601)	(0.994)	(0.987)	(1.042)
จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน (กลุ่มฐาน: น้อยกว่า 10 ปี)				
ตั้งแต่ 10 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปี	-0.236	-0.194	0.143	-0.043
	(0.291)	(0.239)	(0.232)	(0.267)
ตั้งแต่ 15 ปีแต่ไม่เกิน 20 ปี	0.330	0.267	0.263	0.581
	(0.436)	(0.327)	(0.303)	(0.403)
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	-0.044	0.777*	0.436	-0.160
	(0.580)	(0.426)	(0.393)	(0.509)
รายได้ต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์โควิด (กลุ่มฐาน: 10,001-20,000 บาท)				
20,001–30,000 บาท	0.713**	0.314	0.315	0.880***
	(0.279)	(0.248)	(0.266)	(0.294)
30,001–40,000 บาท	1.454***	0.397	-0.133	0.312

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.16

ผลการประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ของพฤติกรรมการออม 4 ลักษณะ (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน	ความถี่ในการออมต่อปี	ระยะเวลาในการออมเงิน	จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน
	(0.448)	(0.361)	(0.376)	(0.419)
40,001–50,000 บาท	1.297**	-0.184	-0.049	0.253
	(0.591)	(0.478)	(0.452)	(0.612)
ต่ำกว่า 10,000 บาท	-0.243	0.394	1.759**	0.331
	(1.043)	(0.826)	(0.760)	(1.088)
มากกว่า 50,001 บาท	1.154**	0.383	0.421	0.192
	(0.546)	(0.419)	(0.412)	(0.477)
รายได้ต่อเดือนช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ (กลุ่มฐาน: 10,001-20,000 บาท)				
20,001–30,000 บาท	0.106	0.306	0.581**	-0.187
	(0.289)	(0.249)	(0.262)	(0.287)
30,001–40,000 บาท	-0.111	0.326	0.887**	0.683*
	(0.457)	(0.362)	(0.364)	(0.413)
40,001–50,000 บาท	-0.261	0.868*	0.644	1.450**
	(0.606)	(0.454)	(0.423)	(0.599)
ต่ำกว่า 10,000 บาท	-0.180	-0.210	0.071	-0.472
	(0.346)	(0.299)	(0.324)	(0.366)
มากกว่า 50,001 บาท	6.053	0.716	0.342	1.135**
	(171.556)	(0.466)	(0.454)	(0.531)
ค่าใช้จ่ายต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์โควิด (กลุ่มฐาน: 10,001-20,000 บาท)				
20,001–30,000 บาท	-0.005	0.069	0.369	-0.060
	(0.341)	(0.299)	(0.306)	(0.338)
30,001–40,000 บาท	0.296	0.276	0.674	-0.272
	(0.660)	(0.485)	(0.457)	(0.546)
40,001–50,000 บาท	0.477	1.169	0.673	0.110
	(1.487)	(0.861)	(0.768)	(0.910)
ต่ำกว่า 10,000 บาท	-0.071	-0.287	-0.702**	0.014
	(0.353)	(0.304)	(0.339)	(0.359)
มากกว่า 50,001 บาท	1.526	0.769	0.139	-0.015

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.16

ผลการประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ของพฤติกรรมการออม 4 ลักษณะ (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน	ความถี่ในการออมต่อปี	ระยะเวลาในการออมเงิน	จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน
	(1.601)	(0.910)	(0.750)	(1.020)
ค่าใช้จ่ายต่อเดือนช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ (กลุ่มฐาน: 10,001-20,000 บาท)				
20,001–30,000 บาท	-0.242	-0.096	0.009	-0.074
	(0.344)	(0.287)	(0.276)	(0.320)
30,001–40,000 บาท	-0.338	-0.178	0.848**	-0.208
	(0.535)	(0.430)	(0.404)	(0.482)
40,001–50,000 บาท	-1.983**	0.082	0.737	0.078
	(0.915)	(0.622)	(0.535)	(0.779)
ต่ำกว่า 10,000 บาท	0.095	0.228	0.197	0.577*
	(0.374)	(0.319)	(0.326)	(0.341)
มากกว่า 50,001 บาท	3.228	0.046	0.466	-0.310
	(205.930)	(0.705)	(0.610)	(0.871)
ค่าใช้จ่ายต่อเดือนช่วงภายหลังคลายล็อคดาวน์ (กลุ่มฐาน: 10,001-20,000 บาท)				
20,001–30,000 บาท	-0.035	-0.273	-0.568	0.317
	(0.395)	(0.343)	(0.354)	(0.387)
30,001–40,000 บาท	-0.422	-0.545	-0.871*	0.975
	(0.726)	(0.534)	(0.510)	(0.612)
40,001–50,000 บาท	0.607	-1.619*	-1.199	0.146
	(1.485)	(0.830)	(0.768)	(0.897)
ต่ำกว่า 10,000 บาท	-0.205	0.107	0.579	-0.128
	(0.465)	(0.404)	(0.446)	(0.454)
มากกว่า 50,001 บาท	5.399	-2.325***	-1.053	0.196
	(208.685)	(0.892)	(0.760)	(0.967)
การมีหนี้สิน (กลุ่มฐาน: ไม่มีหนี้สิน)				
มี ไม่เกิน 10,000 บาท	-0.560**	-0.934***	-0.463**	-0.629**
	(0.249)	(0.212)	(0.228)	(0.245)
มี 10,000 – 100,000 บาท	-0.084	-0.474**	0.169	-0.384
	(0.242)	(0.196)	(0.190)	(0.236)
มี 100,000 – 500,000	-0.387	-0.048	0.183	-0.070

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.16

ผลการประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ของพฤติกรรมการออม 4 ลักษณะ (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน	ความถี่ในการออมต่อปี	ระยะเวลาในการออมเงิน	จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน
	(0.263)	(0.219)	(0.210)	(0.262)
มี เกิน 500,000 บาท	-0.626**	-0.161	-0.182	-0.441*
	(0.253)	(0.199)	(0.188)	(0.228)
ความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัว (1=ผลกระทบน้อยที่สุด จนถึง 5=ผลกระทบมากที่สุด)				
การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้รายจ่ายต่อเดือนสูงขึ้น	-0.081	0.001	0.056	-0.037
	(0.101)	(0.077)	(0.076)	(0.088)
การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้รายได้ลดน้อยลง	0.019	-0.037	0.009	0.186**
	(0.097)	(0.080)	(0.080)	(0.095)
การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การออมลดน้อยลง	-0.093	0.059	0.120	0.012
	(0.104)	(0.085)	(0.083)	(0.098)
การเตรียมความพร้อมในการวางแผนค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	0.084	0.288***	0.036	0.135
	(0.127)	(0.103)	(0.103)	(0.120)
การวางแผนรายได้ให้พอใช้ในเดือนถัด ๆ ไปหากท่านขาดรายได้	0.104	0.001	0.193*	0.108
	(0.125)	(0.099)	(0.101)	(0.114)
โครงการ คนละครึ่ง หรือ ม.33 เรารักกัน สามารถลดรายจ่าย และทำให้ท่านมีเงินเหลือออมมากยิ่งขึ้น	0.087	0.136	0.059	-0.023
	(0.104)	(0.087)	(0.086)	(0.100)
มาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐสามารถลดรายจ่าย และทำให้ท่านมีเงินเหลือออมมากยิ่งขึ้น	-0.051	-0.125	-0.061	-0.145
	(0.100)	(0.085)	(0.085)	(0.098)

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.16

ผลการประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ของพฤติกรรมการออม 4 ลักษณะ (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน	ความถี่ในการออมต่อปี	ระยะเวลาในการออมเงิน	จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน
การนำเงินออมออกมาใช้ เมื่อค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนไม่เพียงพอ	-0.132	-0.100	-0.215***	-0.085
	(0.091)	(0.075)	(0.073)	(0.085)
การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน	0.078	0.048	0.057	-0.045
	(0.093)	(0.076)	(0.074)	(0.089)
การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ท่านต้องหารายได้เสริม	-0.249**	-0.188**	-0.166**	-0.289***
	(0.103)	(0.077)	(0.073)	(0.093)
การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ท่านต้องย้ายที่อยู่อาศัย	-0.053	-0.011	-0.025	0.128
	(0.084)	(0.066)	(0.066)	(0.078)
หากไม่มีรายได้ จำนวนเงินออมที่มีอยู่จะเพียงพอต่อการใช้จ่ายในอีก 3 เดือนข้างหน้า	0.212***	-0.022	-0.051	0.020
	(0.081)	(0.069)	(0.069)	(0.082)
มาตรการ Work Form Home ทำให้รายจ่ายลดน้อยลง	-0.049	0.017	0.056	0.159**
	(0.079)	(0.063)	(0.062)	(0.074)
มาตรการ Lockdown ที่ไม่ให้กินอาหารที่ร้านทำให้รายจ่ายลดน้อยลง	0.021	-0.170***	0.034	0.041
	(0.080)	(0.064)	(0.062)	(0.077)
McFadedden R-squared	0.334	0.169	0.162	0.308
Log Likelihood	-279.177	-414.181	-517.308	-323.319
BIC	974.716	1,244.725	1,462.874	1,063.001
AIC	698.353	968.363	1,178.615	786.638
จำนวนข้อมูล	383	383	383	383

หมายเหตุ. * ,** และ*** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90,95 และ 99 ตามลำดับ

Ref. code: 25646304010041SEZ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสในจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนที่สูงขึ้น

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า เพศ และอายุ ไม่มีผลต่อจำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 การมีโรคประจำตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 กล่าวคือ ผู้มีโรคประจำตัวมีโอกาสที่จะมีจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีโรคประจำตัว ระดับการศึกษามีนัยสำคัญทางสถิตที่ระดับ 0.01 กล่าวคือยิ่งระดับการศึกษาสูงขึ้น จะส่งผลให้โอกาสที่เขาจะมีจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนนั้นมากขึ้น สำหรับสถานภาพสมรสนั้นไม่มีผลต่อโอกาสที่เขาจะมีจำนวนเงินออมที่สูงขึ้น การมีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพฯ เป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อโอกาสในจำนวนเงินที่ออมที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งหากมีพำนักอาศัยในกรุงเทพฯ จะมีโอกาสที่จะมีจำนวนเงินออมมากขึ้น ซึ่งหากเป็นที่พำนักของตนเองจะทำให้มีโอกาสที่มีจำนวนเงินออมมากขึ้น แต่หากเป็นเพียงผู้อาศัย หรือเช่าอยู่จะทำให้โอกาสที่จะมีจำนวนเงินออมลดลง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สำหรับอาชีพนั้นไม่เป็นปัจจัยกำหนดโอกาสที่จะมีจำนวนเงินออมที่มากขึ้น เนื่องจากทุกตัวแปรดัมมี่ในกลุ่มอาชีพไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 เช่นเดียวกับจำนวนปีที่ปฏิบัติงานที่ไม่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อโอกาสในจำนวนเงินออมที่เพิ่มขึ้น

ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออม พบว่า รายได้ต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์โควิดเป็นปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสในการเพิ่มของจำนวนเงินออม จากผลการวิเคราะห์จะเห็นว่ายิ่งผู้ออมมีระดับรายได้ต่อเดือนสูงขึ้น จะมีโอกาสที่จะมีเงินออมที่มากขึ้น ยกเว้นเพียงกลุ่มผู้ออมที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทจะมีโอกาสที่จำนวนเงินออมเพิ่มไม่แตกต่างจากกลุ่มฐานคือ 10,001 ถึง 20,000 บาทที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 นอกจากนี้โดยภาพรวมแล้วรายได้ต่อเดือนช่วงล็อคดาวน์ ค่าใช้จ่ายต่อเดือนก่อนเกิดโควิด ช่วงล็อคดาวน์ และหลังล็อคดาวน์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ได้เป็นปัจจัยกำหนดโอกาสที่จะมีเงินออมที่เพิ่มขึ้น ยกเว้นผู้ออมที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนช่วงล็อคดาวน์ 40,001 – 50,000 บาทมีโอกาสที่เงินออมจะสูงขึ้นต่ำกว่ากรณีฐานคือ 10,001 – 20,000 บาทที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การมีหนี้สินไม่เกิน 10,000 บาท และเกิน 50,000 บาทมีผลทำให้โอกาสในจำนวนเงินออมลดต่ำลงเมื่อเทียบกับกลุ่มฐานคือไม่มีหนี้สิ้น

ข้อมูลด้านผลกระทบและการปรับตัว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัว ได้แก่ หากเขามีระดับความเห็นด้วยว่าการแพร่ระบาดของโรคควิดที่จำเป็นต้องหารายได้เสริมสูงขึ้น จะทำให้โอกาสในเงินออมที่สูงขึ้น มีค่าสูงขึ้น และหากระดับความคิดเห็นว่าการที่ไม่มีรายได้ จะทำให้เงินออมที่มีอยู่เพียงพอต่อการใช้จ่ายอีก 3 เดือนข้างหน้าสูงขึ้น จะทำให้โอกาสในเงินออมที่สูงขึ้น มีค่าสูงขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลให้โอกาสในความถี่ในการออมที่สูงขึ้น

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า เพศ ไม่เป็นปัจจัยกำหนดโอกาสในความถี่ในการออม ส่วนอายุเป็นปัจจัยที่กำหนดโอกาสในความถี่การออม จะเห็นว่าอายุน้อยจะมีโอกาสในความถี่ใน

Ref. code: 25646304010041SEZ

การออมมากที่สุด เพราะเป็นช่วงที่จะต้องเก็บออมเพื่อนำไปใช้ในการบริโภคในอนาคตข้างหน้า จากนั้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น โอกาสในความถี่การออมจะลดลงเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีวัฏจักรชีวิตที่ช่วงแรกของอายุจะเก็บออมเพื่อนำเงินไปใช้ในอนาคต โดยผู้ออมที่มีอายุ 21 – 25 ปี 26 – 30 ปี 31 – 35 ปี 41 – 45 ปี และ 46 – 50 ปีจะมีโอกาสที่ความถี่ในการออมจะต่ำกว่ากลุ่มฐาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่สำหรับกลุ่ม 36 – 40 ปี และมากกว่า 50 ปีจะมีโอกาสในความถี่ในการออมต่ำกว่ากลุ่มฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 สำหรับคนที่ไม่มีโรคประจำตัวจะมีโอกาสที่ความถี่ในการออมต่ำกว่าบุคคลที่มีโรคประจำตัว ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะทำให้โอกาสที่ความถี่ที่จะออมสูงขึ้นตามลำดับ โดยที่ผู้ออมที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจะมีโอกาสในความถี่การออมสูงกว่ากลุ่มฐานคือจบการศึกษาสูงสุดต่ำกว่าปริญญาตรี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และผู้ออมที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโท หรือสูงกว่ามีโอกาสที่ความถี่ในการออมสูงขึ้นมากกว่าผู้ที่มีจบต่ำกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้สถานภาพสมรสไม่มีผลต่อโอกาสที่เขาจะมีความถี่ในการออมมากขึ้น และการที่เขาไม่ได้มีที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ ทำให้โอกาสความถี่ที่เขาจะออมลดลง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนอาชีพมีนัยสำคัญหรือมีความแตกต่างจากกลุ่มฐานหรือข้าราชการ ได้แก่ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักเรียน/นิสิตนักศึกษา กล่าวคือสำหรับผู้ที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีโอกาสในความถี่ของการออมสูงกว่าพนักงานราชการ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และนักเรียน/นิสิตนักศึกษาจะมีโอกาสในความถี่ของการออมต่ำกว่าพนักงานราชการที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 นอกจากนี้ผู้ที่มีจำนวนปีที่ปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จะมีโอกาสในความถี่การออมที่มากขึ้นสูงกว่า จำนวนปีที่ปฏิบัติงานต่ำกว่า 20 ปี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออม พบว่า รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ทั้งในสถานการณ์ก่อนโควิด ช่วง Lock down และหลัง Lock down โดยภาพรวมแล้วไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นกลุ่มค่าใช้จ่ายช่วงภายหลัง Lock down 40,001 – 50,000 บาท และมากกว่า 50,000 ขึ้นไป ที่มีโอกาสในความถี่การออมต่ำกว่ากลุ่มฐาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 และ 0.01 ตามลำดับ สำหรับการมีหนี้สิน เฉพาะผู้ออมที่มีหนี้สินไม่เกิน 10,000 บาท และมีระหว่าง 10,000 – 100,000 บาทที่มีความน่าจะเป็นที่มีความถี่ในการออมน้อยกว่ากลุ่มฐานคือไม่มีหนี้สิน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

ข้อมูลด้านผลกระทบและการปรับตัว พบว่า ผู้ออมที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการวางแผนค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉินที่สูงขึ้น จะมีแนวโน้มที่ความถี่ในการออมจะสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากผู้ออมมีระดับความเห็นที่สูงขึ้นจากการแพร่ระบาดของโควิดทำให้ต้องหารายได้เสริม และมาตรการ Lockdown ทำให้ไม่สามารถกินอาหารที่ร้ายนทำให้ค่าใช้จ่ายลดลง จะส่งผลให้โอกาสในความถี่ในการออมต่อปีจะลดลงที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

Ref. code: 25646304010041SEZ

ปัจจัยที่มีส่งผลต่อระยะเวลาในการออมเงิน

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ไม่เป็นปัจจัยกำหนดโอกาสในระยะเวลาในการออมเงินที่สูงขึ้น สำหรับการไม่มีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพฯจะส่งผลให้มีโอกาสในระยะเวลาในการออมเงินต่ำกว่าผู้ออมที่มีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และหากเป็นเช่าอาศัยอยู่จะทำให้โอกาสที่ระยะเวลาการออมเพิ่มขึ้นลดลงอีกเมื่อเทียบกับผู้ที่มีพี่พำนักเป็นของตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สำหรับกลุ่มอาชีพพบว่า เฉพาะพนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่มีโอกาสในระยะเวลาในการออมเงินสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1

ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออม พบว่า ผู้ออมที่มีรายได้ต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์โควิดต่ำกว่า 10,000 บาทจะมีโอกาสในระยะเวลาในการออมต่อปีสูงกว่ากลุ่มฐาน 10,001-20,000 บาท หากรายได้ช่วงล็อคดาวน์เท่ากับ 20,001 – 30,000 และ 30,001 – 40,000 บาทก็มีโอกาสที่มีความถี่ในการออมต่อปีสูงกว่ากลุ่มฐานคือมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท สำหรับด้านค่าใช้จ่าย พบว่า ก่อนเกิดสถานการณ์โควิด ผู้ออมที่มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 10,000 บาทจะมีโอกาสที่ระยะเวลาในการออมต่ำกว่ากลุ่มฐาน ในช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ ผู้ออมที่มีค่าใช้จ่าย 30,001-40,000 บาทมีโอกาสในระยะเวลาในการออมเงินสูงกว่ากลุ่มฐาน และเมื่อคลายล็อคดาวน์จะเห็นว่าผู้ออมกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะมีระยะเวลาในการออมเงินที่ลดลง สำหรับการมีหนี้สินนั้นเฉพาะผู้ออมที่มีหนี้ไม่เกิน 10,000 บาทที่มีโอกาสในระยะเวลาในการออมเงินต่ำกว่ากลุ่มฐาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ข้อมูลด้านผลกระทบและการปรับตัว พบว่า หากผู้ออมมีระดับความเห็นเกี่ยวกับการวางแผนรายได้ให้พอใช้ในเดือนถัด ๆ ไปเมื่อขาดรายได้เพิ่มขึ้น จะทำให้โอกาสในระยะเวลาในการออมเงินที่มากขึ้น ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 ในทางกลับกัน หากผู้ออมมีความเห็นที่เพิ่มขึ้นในด้านการนำเงินออมมาใช้ เมื่อค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนไม่เพียงพอ และการหารายได้เสริมจากการแพร่ระบาดของโควิดจะทำให้โอกาสในระยะเวลาในการออมเงินที่ลดลง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีส่งผลจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส และการมีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพฯ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อโอกาสที่จำนวนเงินออมในปัจจุบันเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้ที่มีโรคประจำตัวมีโอกาสที่จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันสูงกว่าผู้ที่ไม่มีโรคประจำตัว ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้มีโอกาสที่จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันจะสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยยังมีผลต่อโอกาสที่จำนวนเงินออมจะสูงขึ้นในปัจจุบัน กล่าวคือกลุ่มผู้ออมที่มีที่อยู่อาศัยที่ไม่ใช่ของตนเอง (เช่น เป็นผู้อาศัย หรือเช่าอยู่) มีโอกาสที่มีจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันต่ำกว่าผู้ออมที่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง นอกจากนี้ผู้ที่มีอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจนั้นมีโอกาสที่จะ

Ref. code: 25646304010041SEZ

มีจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จำนวนปีที่ปฏิบัติงานนั้นไม่ได้เป็นปัจจัยกำหนดโอกาสที่มีจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน

ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออม พบว่า รายได้ต่อเดือนทั้ง 2 ช่วง ได้แก่ ก่อนสถานการณ์โควิด จะเห็นว่า ผู้ที่มีรายได้ในช่วง 20,001 – 30,000 บาทมีโอกาสที่จะมีเงินออมในปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ และในช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 30,001 – 40,000 บาท 40,001-50,000 บาท และมากกว่า 50,001 บาทจะมีโอกาสที่มีเงินออมในปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ ในด้านค่าใช้จ่ายต่อเดือน พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์โควิด และหลังคลายล็อคดาวน์ไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสในจำนวนเงินออมปัจจุบัน มีเพียงเฉพาะค่าใช้จ่ายต่อเดือนในช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ที่มีผลต่อโอกาสในจำนวนเงินออมปัจจุบันที่เพิ่มขึ้น โดยที่เฉพาะกลุ่มคนมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทที่มีโอกาสที่มีจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากนี้การมีหนี้สินเองก็เป็นปัจจัยที่กำหนดโอกาสที่จะมีจำนวนเงินออมในปัจจุบัน โดยที่ผู้ที่มีหนี้สินไม่เกิน 10,000 บาท และเกิน 500,000 บาทมีโอกาสในจำนวนเงินออมที่สูงขึ้นต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.1 ตามลำดับ

ข้อมูลด้านผลกระทบและการปรับตัว พบว่า ผู้ออมที่มีระดับความคิดเห็นว่าการแพร่ระบาดของโควิดทำให้รายได้น้อยลง และมาตรการ Work From Home ทำให้รายจ่ายลดน้อยลงที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้โอกาสที่เขาจะมีจำนวนเงินออมที่มีอยู่ในปัจจุบันสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากผู้ออมมีระดับความคิดเห็นด้านการแพร่ระบาดของโควิด ทำให้ต้องหารายได้เสริมมากขึ้น จะส่งผลให้โอกาสที่เขาจะมีจำนวนเงินออมที่มีอยู่ในปัจจุบันต่ำลง

ตารางที่ 4.17

ตารางสรุปสมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐาน	ความสอดคล้อง
เพศเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการออม (จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ความถี่ในการออมต่อปี ระยะเวลาในการออม เงินจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน)	✘
อายุที่มากขึ้นจะทำให้ความถี่ในการออมสูงขึ้นตามทฤษฎีวงจรชีวิต (life-cycle hypothesis)	✓
ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการออม (จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ความถี่ในการออมต่อปีระยะเวลาในการออม เงิน จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน)	✓

Ref. code: 25646304010041SEZ

ตารางที่ 4.17

ตารางสรุปสมมติฐานในการวิจัย (ต่อ)

สมมติฐาน	ความสอดคล้อง
อาชีพที่มีรายได้แน่นอนเป็นประจำทุกเดือน เช่น ข้าราชการพนักงานเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนเงินออมน้อยตามอัตราส่วนของรายได้ที่มีอยู่ ต่ำกว่าเงินออมของอาชีพที่มีรายได้สูง	✓
ค่าใช้จ่ายที่มากขึ้นจากระดับราคาสินค้า ส่งผลให้การออมลงต่ำลง เนื่องจากระดับราคาสินค้าสูงขึ้น จะทำให้ซื้อสินค้าได้น้อยลงการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคที่แท้จริงลดลง จะส่งผลให้การออมต่ำลง	✓
ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการระบาดของโควิดมีผลต่อพฤติกรรมการออม	✓

*หมายเหตุ.*จากการสรุปข้อมูลโดยผู้ศึกษา

Ref. code: 25646304010041SEZ

บทที่ 5
สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ในช่วงโควิด-19 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 400 ชุด ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบความเป็นอิสระ (T - test for independence) และแบบจำลองออเดอร์โพรบิต (Order Probit Regression) ของคนวัยทำงานอายุระหว่าง 15-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยสามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์

ในภาพรวม พบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 มีอายุ 26 – 30 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 ส่วนใหญ่ ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 79.7 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 ส่วนใหญ่โสด จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมาคือสมรส จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 ของกลุ่มตัวอย่าง

5.1.2 ข้อมูลพฤติกรรมการออม

ข้อมูลพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่ออมเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 85.8 จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนเงินมากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 ความถี่ในการออมต่อปี พบว่า ส่วนใหญ่ มากกว่า 12 ครั้งต่อปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 ระยะเวลาในการออมเงิน พบว่า ส่วนใหญ่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนเงินมากกว่า 300,001 บาทขึ้นไป จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 ของกลุ่มตัวอย่าง

Ref. code: 25646304010041SEZ

5.1.3 ระดับความเห็นผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด 19

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเรื่อง ท่านมีการเตรียมความพร้อมในการวางแผนค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉิน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.31 (S.D. = .967) รองลงมา ท่านจะนำเงินออมออกมาใช้ เมื่อค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนไม่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 4.30 (S.D. =1.047) และมีความคิดเห็นเรื่องท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ท่านต้องย้ายที่อยู่อาศัย น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 1.84 (S.D. =1.097) ตามลำดับ

5.1.4 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมุติฐานด้วยการประมาณค่าทางสถิติของแบบจำลองออร์เดอร์โพรบิต (Ordered Probit Model) ต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลผลต่อพฤติกรรมการออม ทั้งในด้าน จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน ความถี่ในการออม ระยะเวลาในการออมเงิน และจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน ดังนี้

5.1.4.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสในจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนที่สูงขึ้น

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้มีโรคประจำตัวมีโอกาสที่จะมีจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีโรคประจำตัว ยิ่งระดับการศึกษาสูงขึ้น จะส่งผลให้โอกาสที่เขาจะมีจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนนั้นมากขึ้น การมีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพฯ จะมีโอกาสที่จะมีจำนวนเงินออมมากขึ้น ซึ่งหากเป็นที่พำนักของตนเองจะทำให้มีโอกาสที่มีจำนวนเงินออมมากขึ้น แต่หากเป็นเพียงผู้อาศัย หรือเช่าอยู่จะทำให้โอกาสที่จะมีจำนวนเงินออมลดลง

ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออม พบว่า รายได้ต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์โควิดเป็นปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสในการเพิ่มของจำนวนเงินออม ยิ่งผู้ออมมีระดับรายได้ต่อเดือนสูงขึ้นจะมีโอกาสที่จะมีเงินออมที่มากขึ้น ยกเว้นเพียงกลุ่มผู้ออมที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทจะมีโอกาสที่จำนวนเงินออมเพิ่มไม่แตกต่างจากกลุ่มฐานคือ 10,001 ถึง 20,000 บาท นอกจากนี้โดยภาพรวมแล้วรายได้ต่อเดือนช่วงล็อคดาวน์ ค่าใช้จ่ายต่อเดือนก่อนเกิดโควิด ช่วงล็อคดาวน์ และหลังล็อคดาวน์ ไม่ได้เป็นปัจจัยกำหนดโอกาสที่จะมีเงินออมที่เพิ่มขึ้น ยกเว้นผู้ออมที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนช่วงล็อคดาวน์ 40,001 – 50,000 บาทมีโอกาสที่เงินออมจะสูงขึ้นต่ำกว่ากรณีฐานคือ 10,001 – 20,000 บาท การมีหนี้สินไม่เกิน 10,000 บาท และเกิน 50,000 บาทมีผลทำให้โอกาสในจำนวนเงินออมลดต่ำลงเมื่อเทียบกับกลุ่มฐานคือไม่มีหนี้สิ้น

ข้อมูลด้านผลกระทบและการปรับตัว พบว่า หากระดับความเห็นด้วยว่าการแพร่ระบาดของโรคควิดที่จำเป็นต้องหารายได้เสริมสูงขึ้น จะทำให้โอกาสในเงินออมที่สูงขึ้น มีค่า

Ref. code: 25646304010041SEZ

สูงขึ้น และหากระดับความคิดเห็นว่าการที่ไม่มีรายได้ จะทำให้เงินออมที่มีอยู่เพียงพอต่อการใช้จ่ายอีก 3 เดือนข้างหน้าสูงขึ้น จะทำให้โอกาสในเงินออมที่สูงขึ้น มีค่าสูงขึ้น

5.1.4.2 ปัจจัยที่ส่งผลให้โอกาสในความถี่ในการออมที่สูงขึ้น

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่กำหนดโอกาสในความถี่การออม จะเห็นว่าอายุน้อยจะมีโอกาสในความถี่ในการออมมากที่สุด จากนั้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้นโอกาสในความถี่การออมจะลดลงเรื่อย ๆ สำหรับคนที่ไม่มีโรคประจำตัวจะมีโอกาสที่ความถี่ในการออมต่ำกว่าบุคคลที่มีโรคประจำตัว ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะทำให้โอกาสที่ความถี่ที่จะออมสูงขึ้นตามลำดับ และการที่เขาไม่ได้มีที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ ทำให้โอกาสความถี่ที่เขาจะออมลดลง ส่วนอาชีพที่มีความแตกต่างจากกลุ่มฐานหรือข้าราชการ ได้แก่ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักเรียน/นิสิตนักศึกษา กล่าวคือสำหรับผู้ที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีโอกาสในความถี่ของการออมสูงกว่าพนักงานราชการ และนักเรียน/นิสิตนักศึกษาจะมีโอกาสในความถี่ของการออมต่ำกว่าพนักงานราชการ นอกจากนี้ผู้ที่มีจำนวนปีที่ปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จะมีโอกาสในความถี่การออมที่มากขึ้นสูงกว่า จำนวนปีที่ปฏิบัติงานต่ำกว่า 20 ปี

ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออม พบว่า รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือนทั้งในสถานการณ์ก่อนโควิด ช่วง Lock down และหลัง Lock down โดยภาพรวมแล้วไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นกลุ่มค่าใช้จ่ายช่วงภายหลัง Lock down 40,001 – 50,000 บาท และมากกว่า 50,000 ขึ้นไป ที่มีโอกาสในความถี่การออมต่ำกว่ากลุ่มฐาน สำหรับการมีหนี้สิน เฉพาะผู้ออมที่มีหนี้สินไม่เกิน 10,000 บาท และมีระหว่าง 10,000 – 100,000 บาทที่มีความน่าจะเป็นที่มีความถี่ในการออมน้อยกว่ากลุ่มฐานคือไม่มีหนี้สิน

ข้อมูลด้านผลกระทบและการปรับตัว พบว่า ผู้ออมที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการวางแผนค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉินที่สูงขึ้น จะมีแนวโน้มที่ความถี่ในการออมจะสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากผู้ออมมีระดับความเห็นที่สูงขึ้นจากการแพร่ระบาดของโควิดทำให้ต้องหารายได้เสริม และมาตรการ Lockdown ทำให้ไม่สามารถกินอาหารที่ร้ายนทำให้ค่าใช้จ่ายลดลง จะส่งผลให้โอกาสในความถี่ในการออมต่อปีจะลดลง

5.1.4.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาในการออมเงิน

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า การไม่มีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพฯจะส่งผลให้มีโอกาสในระยะเวลาในการออมเงินต่ำกว่าผู้ออมที่มีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพ และหากเป็นเช่าอาศัยอยู่จะทำให้โอกาสที่ระยะเวลาการออมเพิ่มขึ้นลดลงอีกเมื่อเทียบกับผู้ที่มีพี่พำนักเป็นของตนเอง สำหรับกลุ่มอาชีพพบว่า เฉพาะพนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่มีโอกาสในระยะเวลาในการออมเงินสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

Ref. code: 25646304010041SEZ

ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออม พบว่า ผู้ออมที่มีรายได้ต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์โควิดต่ำกว่า 10,000 บาทจะมีโอกาสในระยะเวลาในการออมต่อปีสูงกว่ากลุ่มฐาน 10,001-20,000 บาท หากรายได้ช่วงล็อคดาวน์เท่ากับ 20,001 – 30,000 และ 30,001 – 40,000 บาทก็มีโอกาสที่มีระยะเวลาการออมต่อปีสูงกว่ากลุ่มฐานคือมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท สำหรับด้านค่าใช้จ่ายพบว่า ก่อนเกิดสถานการณ์โควิด ผู้ออมที่มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 10,000 บาทจะมีโอกาสที่ระยะเวลาในการออมต่ำกว่ากลุ่มฐาน ในช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ ผู้ออมที่มีค่าใช้จ่าย 30,001-40,000 บาทมีโอกาสในระยะเวลาในการออมเงินสูงกว่ากลุ่มฐาน และเมื่อคลายล็อคดาวน์จะเห็นว่าผู้ออมกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะมีระยะเวลาในการออมเงินที่ลดลง สำหรับการมีหนี้สินนั้นเฉพาะผู้ออมที่มีหนี้ไม่เกิน 10,000 บาทที่มีโอกาสในระยะเวลาในการออมเงินต่ำกว่ากลุ่มฐาน

ข้อมูลด้านผลกระทบและการปรับตัว พบว่า ผู้ออมมีระดับความเห็นเกี่ยวกับการวางแผนรายได้ให้พอใช้ในเดือนถัด ๆ ไปเมื่อขาดรายได้เพิ่มขึ้น จะทำให้โอกาสในระยะเวลาในการออมเงินที่มากขึ้น ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 ในทางกลับกัน หากผู้ออมมีความเห็นที่เพิ่มขึ้นในด้านการนำเงินออมมาใช้ เมื่อค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนไม่เพียงพอ และการหารายได้เสริมจากการแพร่ระบาดของโควิดจะทำให้โอกาสในระยะเวลาในการออมเงินที่ลดลง

5.1.4.4 ปัจจัยที่มีส่งผลจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ที่มีโรคประจำตัวมีโอกาสที่จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันสูงกว่าผู้ที่ไม่มีโรคประจำตัว ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้มีโอกาสที่จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันจะสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยยังมีผลต่อโอกาสที่จำนวนเงินออมจะสูงขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้ที่มีอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจนั้นมีโอกาสที่จะมีจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ

ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออม พบว่า รายได้ต่อเดือนทั้ง 2 ช่วง ได้แก่ ก่อนสถานการณ์โควิด จะเห็นว่า ผู้ที่มีรายได้ในช่วง 20,001 – 30,000 บาทมีโอกาสที่จะมีเงินออมในปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ และในช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 30,001 – 40,000 บาท 40,001-50,000 บาท และมากกว่า 50,001 บาทจะมีโอกาสที่มีเงินออมในปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ ในด้านค่าใช้จ่ายต่อเดือน พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์โควิด และหลังคลายล็อคดาวน์ไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสในจำนวนเงินออมปัจจุบัน มีเพียงเฉพาะค่าใช้จ่ายต่อเดือนในช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ที่มีผลต่อโอกาสในจำนวนเงินออมปัจจุบันที่เพิ่มขึ้น โดยที่เฉพาะกลุ่มคนมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทที่มีโอกาสที่มีจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากนี้การมีหนี้สินเองก็เป็นปัจจัยที่กำหนดโอกาสที่จะมีจำนวนเงินออมในปัจจุบัน โดยที่ผู้ที่มีหนี้สินไม่เกิน 10,000 บาท และเกิน 500,000 บาทมีโอกาสในจำนวนเงินออมที่สูงขึ้นต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ

Ref. code: 25646304010041SEZ

ข้อมูลด้านผลกระทบและการปรับตัว พบว่า ผู้ออมที่มีระดับความคิดเห็นว่าการแพร่ระบาดของโควิดทำให้รายได้น้อยลง และมาตรการ Work From Home ทำให้รายจ่ายลดน้อยลงที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้โอกาสที่เขาจะมีจำนวนเงินออมที่มีอยู่ในปัจจุบันสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากผู้ออมมีระดับความคิดเห็นด้านการแพร่ระบาดของโควิด ทำให้ต้องหารายได้เสริมมากขึ้น จะส่งผลให้โอกาสที่เขาจะมีจำนวนเงินออมที่มีอยู่ในปัจจุบันต่ำลง

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานใน กรุงเทพฯ ในช่วงโควิด-19 พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนในช่วงก่อนมีโควิด ช่วงที่ต้องปิดเมือง และช่วงคลายล็อคดาวน์ในปัจจุบัน มีผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม เช่น รายได้ช่วง Lock down 20,001-30,000 และ 30,001-40,000k มีโอกาสที่ระยะเวลาในการออมสูงกว่ากลุ่มฐาน 10,000-20,000 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์ และคณะ (2561) กล่าวว่า รายได้มีผลต่อพฤติกรรมการออมในอนาคต ติมาภรณ์ รัตน์ทอง (2562) และ สุพัตรา นามบุญมี (2563) กล่าวว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการออมต่างกัน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในช่วงก่อน และช่วง Lock down และหลัง Lock down มีผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม เช่น ค่าใช้จ่ายต่อเดือนในช่วงที่ต้องล็อคดาวน์ที่มีผลต่อโอกาสในจำนวนเงินออมปัจจุบันที่เพิ่มขึ้น โดยที่เฉพาะกลุ่มคนมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทที่มีโอกาสที่มีจำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบันสูงกว่ากลุ่มค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ ไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์ และคณะ (2561) กล่าวว่า ค่าใช้จ่ายมีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคต อาชีพ มีผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม เช่น อาชีพรัฐวิสาหกิจมีเงินออมในปัจจุบันมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ติมาภรณ์ รัตน์ทอง (2562) และ สุพัตรา นามบุญมี (2563) กล่าวว่า อาชีพที่ต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการออมต่างกัน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า การที่มีการวางแผน ไม่ว่าจะเป็น ใช้ก่อนแล้วเหลือเก็บ หรือ จะเก็บก่อนนำมาใช้ ทั้ง 2 แบบ เป็นเรื่องที่ต้องฝึกฝน โดยมี เครื่องมือในการฝึกนั้นมีให้เลือกหลากหลาย หลักเกณฑ์ทั่วไปในการออมคือการวางแผนทางการเงิน ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านได้มีการเก็บออมเงินสำรองฉุกเฉิน ให้มีขนาด 3 – 6 เท่าของค่าใช้จ่ายรายเดือนและมีการแบ่งสัดส่วนการออมชัดเจนอย่างน้อยทุกครั้งร้อยละ 20 ของเดือนหรือรายได้ที่ได้รับ

จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ที่ถูกพูดถึงหลายครั้งนั้น การที่รายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายทำให้จำเป็นต้องนำเงินสำรองออกมาใช้เพื่อดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ได้

Ref. code: 25646304010041SEZ

เกิดเหตุการณ์ต้นทุนแฝงเพิ่ม ไม่ว่าจะเป็น การที่มีค่าใช้จ่ายการจากเดินทางที่เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในการ WFH ทำให้ผู้มีงานประจำที่พยายามที่จะรักษางานนั้นไว้อีกทั้งมองหาช่องทางการหารายได้เสริมทางอื่น เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้จ่าย สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์บางรายที่ได้หางาน Part Time ทำหลังเลิกงานเพื่อพยายามรักษาระดับรายได้ให้มากกว่ารายจ่าย ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ มีรูปแบบในการออมเพื่อใช้จ่ายในชีวิตหลังการเกษียณ คือฝากออมทรัพย์ ซื้อกองทุนรวม มีแผนการลงทุนโดยลงทุนซื้อหุ้น ลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล ลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เหล่านี้จะเลือกรูปแบบการออมเงินที่มีความเสี่ยงค่อนข้างต่ำ และจากการสัมภาษณ์แต่ละรายจะมีเป้าหมายการออมเงินที่แตกต่างกัน ดังนั้นการวางแผนทางการเงินของแต่ละคนก็จะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันซึ่งหากแบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็นกลุ่มคนที่มีครอบครัว และกลุ่มที่ยังไม่มีครอบครัว จะเห็นได้ว่าคนที่มีครอบครัวแล้วมองถึงเรื่องความมั่นคงในการสร้างอนาคตและเรื่องการออมเพื่อเตรียมพร้อมในการเกษียณอายุ ในขณะที่กลุ่มคนที่ยังไม่มีครอบครัวมองถึงการมีเงินไว้ใช้ในการใช้ชีวิตแบบที่ต้องการ และยามฉุกเฉิน โดยกลุ่มคนส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินในช่วงวิกฤติโควิด-19 ที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้มีเงินออมสำรองไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน มีการควบคุมโดยขจัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออก รวมถึงชะลอการสร้างหนี้ใหม่เพื่อลดภาระการใช้จ่ายที่จะเพิ่มขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ในช่วงโควิด-19 ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม กับข้อมูลด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์ โควิด-19 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งเป็นข้อเสนอแนะในเชิงพาณิชย์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในเชิงพาณิชย์

ภาคเอกชน กล่าวคือ หน่วยงานต่าง ๆ อาจมีการเสนอเนื้องานให้ทำเพิ่มเติมจากปริมาณงานเดิม โดยจะมีการพิจารณาจ่ายเงินเดือนเพิ่มให้กับบุคลากรเหล่านั้น ซึ่งอาจคุ้มค่ากับการจ้างงานแรงงานเดิมมากกว่ามองหาแรงงานใหม่ และเป็นการช่วยเหลือบุคลากรภายในหน่วยงาน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐ

ภาครัฐควรดำเนินมาตรด้านรายได้ควบคู่ไปกับมาตรการด้านรายจ่าย ในส่วนของมาตรการด้านรายได้ อาจเพิ่มมิติการเยียวยาที่เกิดขึ้นพร้อมกับการระบาดระดับสูงในปัจจุบัน ประกอบด้วยการชดเชยรายได้ให้กลุ่มอาชีพเสี่ยงสูงเปราะบางที่รายได้น้อย เมื่อถูกหยุดงาน ไม่

Ref. code: 25646304010041SEZ

สามารถทำงานได้ จะโดนหักเงินรายวัน โดยอาจให้การช่วยเหลือเป็นสิ่งของหรือเงินเยียวยาที่มีมูลค่ารวมไม่น้อยกว่ารายรับเดิมที่แรงงานได้รับในระยะกักตัว ส่วนมาตรการด้านรายจ่าย บรรเทาภาระหนี้ของลูกหนี้ในสถานการณ์ปัจจุบัน การเลื่อนการชำระหนี้ ลดภาระหนี้ และการปรับโครงสร้างหนี้ มีความจำเป็นเพื่อบรรเทาผลกระทบลูกหนี้ โดยอาจขยายเวลารับรู้ต้นทุนความเสียหายไปในอนาคต และป้องกันไม่ได้เกิดการเรียกคืนหนี้ เพื่อกลุ่มอาชีพรายได้น้อยนี้สามารถรักษาระดับรายได้ให้เพียงพอต่อรายจ่ายและเหลือเป็นเงินออม

5.4 ข้อจำกัดงานวิจัย

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ต้องแจกแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ทาง Google Form จึงไม่สามารถเก็บกลุ่มตัวอย่างที่ครบและคลอบคลุมต่อความต้องการของผู้วิจัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้คือ กลุ่มเจ้าของกิจการ ที่เก็บยังไม่ได้ตามที่ต้องการ

5.5 ข้อเสนอแนะและงานวิจัยต่อเนื่อง

การเก็บข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ทำให้กลุ่มตัวอย่างอาจไม่กระจายตัวเท่าที่ควร ทำให้สามารถเก็บกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มแรงงานที่อยู่ในภาคธุรกิจได้ค่อนข้างน้อย ดังนั้นสำหรับการทำงานวิจัยในอนาคต เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เบาลงและมีการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ มากขึ้น ผู้วิจัยอาจพิจารณาการสุ่มตัวอย่างที่ใช้สถิติหรือการสุ่มตัวอย่างแบบอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดการกระจายตัวของข้อมูล รวมถึงอาจพิจารณาเน้นทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียว ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการทำ Focus Group เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงตรงและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

Ref. code: 25646304010041SEZ

รายการอ้างอิง

วารสาร

พิมพ์ลภัส สุขสวัสดิ์. (2561). พฤติกรรมการออมของกลุ่มคนวัยทำงานจังหวัดปทุมธานี. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2561*

ธนาคารกรุงศรี. (2564). *วิจัยกรุงศรี บทวิเคราะห์ Research Intelligence* เดือนเมษายน ในหัวข้อ Covid-19 Impact on the Thai Economy and Vulnerability of Thai Firms

วิทยานิพนธ์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2538). *พฤติกรรมการซื้อสินค้าในดีสเคาน์สโตร์ของผู้บริโภคในจังหวัดระยอง* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, วิทยาลัยเฉลิมกาญจนาระยอง].

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2548) *การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว.* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].

จุฑาธิบดิ์ ฤกษ์สันทัด. (2555). *เปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทเอกชนและข้าราชการในเขตกรุงเทพมหานคร.* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].

วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม.* สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ TRDM: ปทุมธานี

ไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์ และคณะ. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา].

ติยาภรณ์ รัตน์ทอง. (2562). *วินัยทางการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร.* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์].

สุพัตรา นามบุญมี. (2563). *พฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร.* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง].

Ref. code: 25646304010041SEZ

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์และคณะ. (2564). *ผลกระทบ COVID-19 ระบาดรอบ 2 ต่อเนื่องรอบ 3 กับทิศทางตลาดแรงงานไทย.* สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง].

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรุงเทพธุรกิจ. (2564). *สศช.ชี้แนวโน้มวัยทำงานลด สวนทางประชากรสูงวัยพุ่ง.* https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/862069

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). *บทเรียนชวนคิดหลังวิกฤติสถานการณ์โควิด-19.* https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256303_FinancialWisdom.aspx

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *รายงานจำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศเป็นรายจังหวัด ปี 2563.* http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/02.aspx

Ref. code: 25646304010041SEZ

ภาคผนวก

Ref. code: 25646304010041SEZ

แบบสอบถาม
เรื่อง
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ในช่วงโควิด-19

<u>คำชี้แจง</u> : แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจข้อมูลสถานการณ์เชิงพื้นที่เพื่อประกอบการศึกษาวิจัย และความคิดนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเพื่อการอธิบายในภาพรวม โดยท่านไม่จำเป็นต้องบอกชื่อและสถานที่ทำงานให้ทางผู้เก็บข้อมูลทราบ และ ***<u>ข้อมูลของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นจึงขอให้ท่านตอบคำถามตามความจริง</u>*** โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรอง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพฤติกรรมและรูปแบบการออม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์ โควิด-19

<u>ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรอง</u>

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. ท่านทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
   ○ 1) ใช่ ○ 2) ไม่ใช่ (จบแบบสอบถาม)
2. ท่านเป็นผู้เกิดในช่วง พ.ศ. 2505 – 2549
   ○ 1) ใช่ ○ 2) ไม่ใช่ (จบแบบสอบถาม)

Ref. code: 25646304010041SEZ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุด

2.1 เพศ

○ 1) ชาย ○ 2) หญิง

2.2 อายุ

○ น้อยกว่า 15 ปี ○ 15 – 20 ปี

○ 21 – 25 ปี ○ 26 – 30 ปี

○ 31 - 35 ปี ○ 36 – 40 ปี

○ 41 – 45 ปี ○ 46 - 50 ปี

○ มากกว่า 50 ปี

2.3 โรคประจำตัว

○ 1) มีโรคประจำตัว ○ 2) ไม่มีโรคประจำตัว

2.4 ระดับการศึกษา

○ 1) ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ○ 2) ปริญญาตรี

○ 3) ปริญญาโท หรือสูงกว่า

2.5 สถานภาพสมรส

○ 1) โสด ○ 2) สมรส

○ 3) หย่าร้าง / หม้าย

2.6 ท่านมีที่พำนักอาศัยในกรุงเทพมหานครหรือไม่

○ 1) มี ○ 2) ไม่มี

2.7 ท่านเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยที่ท่านพำนักอยู่หรือไม่

○ 1) เป็นของตนเอง ○ 2) เช่า

○ 3) เป็นผู้อาศัย

2.8 อาชีพ

○ 1) ข้าราชการ ○ 2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

○ 3) พนักงานบริษัทเอกชน ○ 4) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

○ 5) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

2.9 จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน

○ 1) น้อยกว่า 10 ปี ○ 2) ตั้งแต่ 10 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปี

○ 3) ตั้งแต่ 15 ปีแต่ไม่เกิน 20 ปี ○ 4) มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

Ref. code: 25646304010041SEZ

2.10 ท่านเคยมี **รายได้ต่อเดือน**ประมาณเท่าไร **ก่อน** และ **หลัง** มีโควิด-19

รายได้ต่อเดือน (บาท)	ก่อนมีโควิด	ช่วงที่ต้องปิดเมือง	ช่วงคลายล็อคในปัจจุบัน
ต่ำกว่า 10,000 บาท			
10,001 - 20,000 บาท			
20,001 – 30,000 บาท			
30,001 – 40,000 บาท			
40,001 – 50,000 บาท			
มากกว่า 50,001 บาท			

2.11 ท่านเคยมี **ค่าใช้จ่ายต่อเดือน** ประมาณเท่าไร **ก่อน** และ **หลัง** มีโควิด-19

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน (บาท)	ก่อนมีโควิด	ช่วงที่ต้องปิดเมือง	ช่วงคลายล็อคในปัจจุบัน
ต่ำกว่า 10,000 บาท			
10,001 - 20,000 บาท			
20,001 – 30,000 บาท			
30,001 – 40,000 บาท			
40,001 – 50,000 บาท			
มากกว่า 50,001 บาท			

2.12 ก่อนการระบาดของโควิด-19 ท่านมี **หนี้สิน** หรือไม่

○ 1) ไม่มี ○ 2) มี ไม่เกิน 10,000 บาท

○ 3) มี 10,000 – 100,000 บาท ○ 4) มี 100,000 – 500,000

○ 5) มี เกิน 500,000 บาท

2.13 ท่านคิดว่าการออมเพิ่มขึ้น ลดลง หรือเท่าเดิม เพราะอะไร (เพิ่มเติมข้อคำถามปลายเปิด)

(.....)

<u>ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออม</u>

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุด

3.1 วัตถุประสงค์ในการออม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

○ 1) เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ○ 2) เพื่อใช้จ่ายยามเกษียณ

○ 3) เพื่อการลงทุน ○ 4) เพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลาน

○ 5) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3.2 จำนวนเงินที่ออมต่อเดือน

○ 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท ○ 2) 1,001 – 2,000 บาท

○ 3) 2,001 – 3,000 บาท ○ 4) มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป

3.3 ความถี่ในการออมต่อปี

○ 1) น้อยกว่า 4 ○ 2) 4 – 6 ครั้งต่อปี

○ 3) 7 – 11 ครั้งต่อปี ○ 4) มากกว่า 12 ครั้งต่อปี

3.4 ระยะเวลาในการออมเงิน

○ 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี ○ 2) 5 – 10 ปี

○ 3) 11 – 15 ปี ○ 4) 16 – 20 ปี

○ 5) 21 – 25 ปี ○ 6) มากกว่า 26 ปีขึ้นไป

3.5 จำนวนเงินออมที่มีในปัจจุบัน

○ 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท

○ 2) 100,001 – 200,000 บาท

○ 3) 200,001 – 300,000 บาท

○ 4) มากกว่า 300,001 บาทขึ้นไป

Ref. code: 25646304010041SEZ

ส่วนที 4 ข้อมูลด้านผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัวของคนวัยทำงานจากสถานการณ์โควิด-19

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุด

ผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัว	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้รายจ่ายต่อเดือนสูงขึ้น					
2. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้รายได้ ลดน้อยลง					
3. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การออม ลดน้อยลง					
4. ท่านมีการเตรียมความพร้อมในการวางแผนค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉิน					
5. ท่านมีการวางแผนรายได้ให้พอใช้ในเดือนถัด ๆ ไปหากท่านขาดรายได้					
6. ท่านคิดว่าโครงการ คนละครึ่ง สามารถลดรายจ่าย และทำให้ท่านมีเงินเหลือออมมากยิ่งขึ้น					
7. ท่านคิดว่าโครงการ ม.33 เรารักกัน สามารถลดรายจ่าย และทำให้ท่านมีเงินเหลือออมมากยิ่งขึ้น					
8. ท่านจะนำเงินออมออกมาใช้ เมื่อค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนไม่เพียงพอ					
9. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงาน					
10. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ท่านต้องหารายได้เสริม					
11. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ท่านต้องย้ายที่อยู่อาศัย					

Ref. code: 25646304010041SEZ

ผลกระทบและพฤติกรรมในการปรับตัว	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
12. หากท่านไม่มีรายได้ ท่านคิดว่าจำนวนเงินออมที่มีอยู่จะเพียงพอต่อการใช้จ่ายในอีก 3 เดือนข้างหน้า					
13. มาตรการ Work Form Home ทำให้รายจ่ายของท่าน ลดน้อยลง					
14. มาตรการ Lockdown ที่ไม่ให้กินอาหารที่ร้านทำให้รายจ่ายของท่าน ลดน้อยลง					

Ref. code: 25646304010041SEZ